

POČINJE NOVO POGLAVLJE ZA DISTRIBUTERE

INTERVJU:

Ivan Mrvaljević: Drugi blok će
biti energetski efikasniji i
ekološki prihvatljiviji

str.
19.

INTERVJU:

Ivica Jakovljević, direktor EFT
Rudnik i TE Stanari u BiH

str.
22.

DRUŠTVO:

Rode u Beranama doble
sigurniji dom

str.
31.

INTERVJU:

12.

INTERVJU:

Mihailo Gluščević, izvršni direktor Direkcije za ICT o razvoju i primjeni sistema zaštite informacija u EPCG
Za bezbjednost na svim nivoima

AKTUELNOSTI:

27.

AKTUELNOSTI:

Nagradna igra „Neka vas vozi dobra energija“
Dodijeljeni ključevi automobila srećnim dobitnicima

AKTUELNOSTI:

14.

AKTUELNOSTI:

U toku značajan projekat Direkcije za opšte usluge
Pored fizičke i tehnička zaštita objekata

SADRŽAJ:

INTERVJU

Zoran Đukanović, izvršni rukovodilac FC Distribucija
04. POČINJE NOVO POGLAVLJE ZA DISTRIBUTERE

07. IZMEĐU DVA BROJA

DALEKOVOD

Nastavlja se ugradnja pametnih brojila
10. U SISTEMU DALJINSKOG OČITAVANJA PREKO 60 ODSTO KUPACA

DALEKOVOD

Region 1:
11. Rekonstruisano više traforeona u Nikšiću

Region 7:
11. Teške havarije otklanjane danima

INTERVJU

Mihailo Gluščević, izvršni direktor Direkcije za ICT o razvoju i primjeni sistema zaštite informacija u EPCG
12. Za bezbjednost na svim nivoima

AKTUELNOSTI

U toku značajan projekat Direkcije za opšte usluge
14. Pored fizičke i tehnička zaštita objekata

16. CRNA GORA

INTERVJU

Ivan Mrvaljević, specijalista za kontrolu projekta izgradnje Bloka II TE Pljevlja

19. DRUGI BLOK ĆE BITI ENERGETSKI EFIKASNJI I EKOLOŠKI PRIHVATLJIVI

INTERVJU

Ivica Jakovljević, direktor EFT Rudnik i Termoelektrana Stanari u Bosni i Hercegovini

22. NOVI BLOK U STANARIMA POBOLJŠAĆE STABILNOST MREŽE U BIH I NA BALKANU

24. REGION

AKTUELNOSTI

Nagradna igra „Neka vas vozi dobra energija“
27. Dodijeljeni ključevi automobila srećnim dobitnicima

ŽIVOTNA PRIČA

Milinko Raičević, šef Mačinske službe HE „Piva“
28. Trideset godina vjernosti elektrani

MLADE SNAGE

Željko Pavicević
29. Vični u poslu i humanosti

impressum

ELEKTROPRIVREDA

PREDsjEDNIK ODBORA DIREKTORA

Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR

Stefano Pastori

DIREKCIJA ZA ODNOSE SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC

Rajko Šebek

rajko.sebek@epcg.com

RUKOVODILAC SEKTORA ZA INTERNU KOMUNIKACIJU

Mitar Vučković

mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Miodrag Vuković

miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:

Olivera Vulanović

olivera.vulanovic@epcg.com

Biljana Mitrović

biljana.mitrovic@epcg.com

Marko Burić

marko.buric@epcg.com

KOMPJUTERSKA OBRADA:

DPC D.O.O. Podgorica

Adresa redakcije:

Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić

Tel/fax: 040/204-223

E - mail: list.epcg@epcg.com

Web site: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda

Crne Gore AD Nikšić

Tiraž: 1800

Štampa: Grafo group D.O.O.

Podgorica

DALEKOVOD:

PUTOPISNA REPORTAŽA:

10.

DALEKOVOD:

Nastavlja se ugradnja pametnih brojila

U SISTEMU DALJINSKOG

OČITAVANJA PREKO 60 ODSTO KUPACA

40.

PUTOPISNA REPORTAŽA:

Krf (Corfu)
OSTRVO ISTORIJE I
MIRISA MEDITERANA (III dio)

IZ DRUGOG UGLA

Marija Janjušević, izvršni rukovodilac Direkcije za plan, kontrolu i izvještavanje

Zenama je teže

DRUŠTVO

Saradnja CZIP i EPCG

31. Rode u Beranama dobile sigurniji dom

SVIJET

SA SVIH MERIDIJANA

IT SVIJET

35. Naučnici razvili touch screen bez dodira

SPORT I REKREACIJA

Biznis liga Crne Gore u košarci
36. EPCG u polufinalu

SAVJETI LJEKARA

38. Osvježite svoja jutra

PUTOPISNA REPORTAŽA

Krf (Corfu)
OSTRVO ISTORIJE I MIRISA MEDITERANA (III dio)

42. "BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"

43. TESLA

43. SKANDINAVKA

INTERVJU

ZORAN ĐUKANOVIĆ,
IZVRŠNI RUKOVODILAC FC DISTRIBUCIJA

POČINJE NOVO POGLAVLJE ZA DISTRIBUTERE

Biljana Mitrović

NAKON ŠTO JE ODBOR DIREKTORA, 17. MARTA, UTVRDIO PRIJEDLOG ODLUKE O OSNIVANJU D.O.O. CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM (CEDIS), KOJU BI, 21. APRILA, TREBALO DA USVOJI I VERIFIKUJE VANREDNA SKUPŠTINA AKCIONARA EPCG, IZVJESNO JE DA ĆE FC DISTRIBUCIJA VEĆ OD 1. MAJA OVE GODINE POČETI DA POSLUJE KAO SAMOSTALNI PRAVNI SUBJEKAT SA LICENCOM ZA OBAVLJANJE POSLOVA OPERATORA DISTRIBUTIVNOG SISTEMA.

TIM POVODOM, IZVRŠNI RUKOVODILAC FC DISTRIBUCIJA, ZORAN ĐUKANOVIĆ, U INTERVJUU ZA OVAJ BROJ NASEG LISTA ISTAKAO JE DA, KAO NEZAVISNI OPERATOR DISTRIBUTIVNOG SISTEMA, CEDISIMA SVE PREDUSLOVE DA BUDE USPIJEŠNA KOMPANIJA, ŠTO ĆE, KAKO JE KAZAO, UMNOGOME ZAVISITI OD ODNOSA SVIH RADNIKA I PREDSTAVNIKA MENADŽMENTA, PREMA POVJERENIM OBAVEZAMA I RADnim ZADACIMA.

FC Distribucija će od 1.maja funkcionišati kao zasebno društvo sa ograničenom odgovornošću pod novim imenom CEDIS. Da li su stvorene sve prepostavke da se poslovi nezavisnog operatora distributivnog sistema obavljaju u punom kapacitetu i u skladu sa evropskim direktivama?

U toku su aktivnosti na odvajanju koje su pravne, ekonomske i tehničke prirode. Uz sve to, stvaraju se uslovi da Operator distributivnog sistema, počev od kraja aprila, svoju funkciju obavlja u punom kapacitetu i u skladu sa evropskim direktivama. To je i bio glavni razlog za odvajanje, definisan Zakonom o energetici. Veći dio prepostavki je već stvoren, ali će jedan dio nastajati i u samom procesu formiranja novog društva. Naime, određene uloge biće prenesene od strane matične kompanije na novoformirano društvo. S obzirom na to da se formira nezavisno pravno lice, nova kompanija će, u punom kapacitetu, imati i upravljačku funkciju.

„Važno je da hoćemo i umijemo da radimo, da nam je stalo da mijenjamo odnos na terenu. Sve što tamo zarađimo ići će u našu kasu, što treba da bude dovoljan motiv ljudima da ulažu maksimum i da budu potpuno posvećeni poslu, jer će im zarade zavisiti od toga.“

Zoran Đukanović

Na taj način će se glavni zahtjev operatora distributivnog sistema ispoštovati, odnosno, sve odluke u vezi sa distributivnim sistemom donosiće se u CEDIS - u. Novo društvo ostaje u vlasništvu EPCG, njegov osnivač je Odbor direktora Elektroprivrede. Mi nećemo imati Skupštinu akcionara, ali ćemo donositi najveći dio odluka. Nabavke se vraćaju Distribuciji, a još se razgovara oko IT. Vidjećemo šta je najpraktičnije, ne mora se odvajati po svaku cijenu nešto što je, po prirodi stvari, efikasnije da ostane za-

jedno. U svakom slučaju, mi smo zaokružili Distribuciju. Sve važne odluke i sve što podrazumijeva ovlašćenje direktora Elektroprivrede, biće u domenu ovlašćenja direktora Distribucije. Formiraće se Odbor direktora od pet članova koji će se baviti isključivo Distribucijom, menadžment će se baviti isključivo Distribucijom. Firma će dobiti mnogo na organizaciji i efikasnosti, jer se neće gubiti vrijeme na nepotrebnu administraciju.

Dobar dio posla je završen, ali sigurno da treba još dosta da se radi na polju stvaranja uslova za uspješno poslovanje i razvoj. Šta će na početku biti prioriteti u radu nove kompanije?

Sam proces razdvajanja pada u nezgodno vrijeme, paralelno sa stupanjem na snagu novog Zakona o energetici. To će, vjerovatno, biti i vrijeme pojavlivanja novih snabdjevača na crnogorskom tržištu, tako da treba raditi paralelno na mnogim poljima kako bi Kompanija stala na noge, a ispunila svoju osnovnu funkciju. S jedne strane, prioriteti će biti uspostavljanje svih funkcija nove kompanije, a sa druge, usvajanje akata po novom Zakonu o energetici koji će omogućiti rad novog operatora distributivnog sistema, u skladu sa ponuđenim Zakonom. Za sve to vrijeme ne smijemo zastati sa aktivnostima u osnovnoj djelatnosti Kompanije. To podrazumijeva unapređenje i održavanje distributivnog sistema kako bismo uspjeli da odgovorimo povećanim zahtjevima u pogledu podizanja kvaliteta isporuke električne energije. Tu je i stalni posao Operatora distributivnog sistema, borba protiv krađe električne energije u sistemu, kao i aktivnosti na smanjenju gubitaka u distributivnoj mreži.

Šta da očekuju zaposleni? Ima li mesta sumnji da će reorganizacija navodno ostaviti bez posla jedan broj radnika?

Formiranje novog pravnog lica i reorganizacija Kompanije neće imati neki poseban uticaj na status zaposlenih. Kompanija nastavlja da poštuje trenutno važeći Kolektivni ugovor EPCG, do potpisivanja novog. U procesu same transformacije definisće se odnosi sa sindikalnom organizacijom, uz moguće formiranje sindikata Distribucije, o čemu će

se izjasniti ta organizacija. Ne treba zaboraviti da se, u svakom slučaju, svi procesi, započeti u Kompaniji u pogledu racionalizacije

„*Ako „zavrnemo slavinu“ da ne gubimo novac gdje ne moramo, ako ostvarimo racionalizaciju gdje je ona moguća, možemo biti vrlo perspektivna kompanija.*”

nastavljaju kao i do sada. Tako će se, kroz te buduće aktivnosti, definisati i potrebe za novom radnom snagom i eventualni viškovi, ukoliko se pojave. Suština je da sam ovaj proces na to ne utiče, jer mi nastavljamo da radimo operativni dio posla kao i do sada. Logično, od potreba na terenu, zavisće i broj radnika. Sama transformacija neće donijeti promjenu njihovog statusa.

Važno je da hoćemo i umijemo da radimo, da nam je stalo da mijenjamo odnos na terenu. Sve što tamo zaradimo ići će u našu kasu, što treba da bude dovoljan motiv ljudima da ulože maksimum i da budu potpuno posvećeni poslu, jer će im zarade zavisiti od toga. Treba graditi, održavati, popravljati i isključivati nesavjesne kupce da bi sve funkcionalo. Ja očekujem da mi, kao šampioni havarijskih situacija i ovu

situaciju shvatimo dovoljno ozbiljno. U tom slučaju, nećemo imati problema. S druge strane, vremenom, mehanizmi mobilizacije su oslabili, ali naši ljudi kad se pokrenu, mogu puno da urade. U sferi zapošljavanja treba biti fleksibilniji. Odluke će se donositi ovdje, gdje vlada puno razumijevanje distributivnih problema, što će ubrzati napredovanje firme. Distribucija je do sada “gubila”, ne zato što je Elektroprivreda bila negativna prema njoj, nego zato što je EPCG sama po sebi jedan glomazan sistem koji nije mogao da centralizuje Distribuciju i pospiješi njen funkcionisanje.

Da li izdvajanje FC Distribucija i njena transformacija u nezavisno društvo sa ograničenom odgovornošću u kojem EPCG ima stoprocentno vlasništvo znači, u skoroj budućnosti, i jedan broj novih snabdjevača električne energije na crnogorskem tržištu?

U principu, mi očekujemo pojavu novih snabdjevača na crnogorskem tržištu, međutim, formiranje pravnog lica operatora distributivnog sistema nije isključivi razlog za to. Naime, nakon poslednjeg pada cijena električne energije na tržištu može doći do pojave novih snabdjevača koji će biti u stanju da uđu u utakmicu sa EPCG. Činjenica je da je pravno odvajanje Operatora distributivnog sistema, u svakom slučaju, pozitivan impuls za funkcionisanje tržišta kad se novi snabdjevači pojave.

Kada se sve uzme u obzir, može li se konstatovati da je CEDIS, kao nezavisni operater distributivnog sistema perspektivna kompanija?

CEDIS, kao nezavisni operator distributivnog sistema ima sve preduslove da bude uspješna kompanija, počev od 2017. godine (ova godina je prelazna). Kvalitet njenog poslovanja će umnogome zavisiti od našeg ukupnog odnosa, tj. odnosa svih radnika i menadžmenta prema obavezama i radnim zadacima koji su nam povjereni. Postoji značajan broj problema sa kojima se moramo suočiti, a koji se mogu, uz gore navedene pretpostavke, uspješno riješiti. Na poslovanje ove kompanije, kao na regulisanu djelatnost, snažan uticaj imaju tarife koje odredi Regulatorna agencija za energetiku. I pred toga, uz sve što smo rekli, ima prostora da Distribucija bude vrlo perspektivna kompanija. Ono što regulator utvrđuje kad su u pitanju cijene i tarife za električnu energiju je nešto od čega se može stvoriti profit, a samim tim i stabilnost firme i manji pritisak na radnike. Pri tom se misli na pritisak u smislu tehnoloških viškova, ali ne i u smislu rada, jer će se ta vrsta pritska maksimalno podići. Imamo značajan broj radnika i moramo da postignemo projektovane rezultate. Ako „zavrnemo slavinu“ da ne gubimo novac gdje ne moramo, ako ostvarimo racionalizaciju gdje je ona moguća, možemo biti vrlo perspektivna kompanija koja će ostvariti profit. Nema razloga da tako ne bude već od sljedeće godine, nakon ovog prelaznog perioda. Imajući u vidu do sadašnja ulaganja u distributivni sistem, a posebno u sistem mjerjenja potrošnje električne energije, kao i planirana dalja ulaganja, ovaj cilj izgleda sasvim dostižan.

Lovćen lojalnost program

Udružite osiguranja,
sakupljajte bodove
i ostvarite
do 50 % popusta

Lovćen lojalnost program jedinstvenim sistemom udruživanja osiguranja i zbrajanja bodova povezuje osiguranja, čime ostvarujete popuste na:

- osiguranja kuće/stana
- kasko osiguranja motornih vozila AK
- turistička osiguranja
- osiguranja odgovornosti...

Više polisa osiguranja,
veća ušteda.

- Nova osiguranja, dvostruki bodovi
- Već sa dva osiguranja ste u programu

www.lo.co.me

(020 404 404)

IZMEĐU DVA BROJA

SKUPŠTINA AKCIONARA 21. APRILA

XIII vanredna Skupština akcionara Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić održaće se 21. aprila u Nikšiću (Scena 213, Ul. Danila Bojovića b.b.) u 12 sati. Za XIII vanrednu Skupštinu akcionara utvrđen je sljedeći dnevni red:

1. Odluka o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica
2. Odluka o prihvatanju nenovčanog uloga u Društu sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica
3. Izmjene, dopune i prečišćen tekst Statuta Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić

Odluke se donose dvotrećinskom većinom prisutnih ili zastupljenih akcionara na Skupštini.

USVOJENA PROCEDURA UPRAVLJANJA OTPADOM

Procedura upravljanja otpadom usvojena je 03. marta. Procedurom se regulišu pitanja i utvrđuju odgovornosti, ovlašćenja, način za identifikaciju, postupanje, odlaganje i uklanjanje otpada u Elektroprivredi Crne Gore A.D. Nikšić.

Ova procedura se odnosi na sve organizacione cjeline EPCG (FC Proizvodnja i Snabdijevanje i operativne cjeline) koje u svojim procesima generišu otpad.

Procedurom se ne utvrđuju odgovornosti, ovlašćenja i način upravljanja pepelom i šljakom iz TE "Pljevlja" i komunalnim otpadom u EPCG (izuzev odbačene električne i elektronske opreme).

INOVIRANJE UPRAVLJANJA CJELOKUPNOM DOKUMENTACIJOM EPCG

Direkcija za opšte usluge je pokrenula istraživanje i pripremu potrebnih informacija za Projekat „Inoviranje upravljanja cjelokupnom dokumentacijom EPCG“.

Naime, plan je inoviranje sistema arhivskog poslovanja koji će podrazumijevati savremen, brz i efikasan način upravljanja dokumentacijom, ostavljajući forenzički trag svih dokumenata.

Kao startna tačka izrade stručne studije, koju izrađuju konsultanti iz konzorcijuma „Arhiv Knjaz“ & „Mikrocop“, je intervjuisanje zaposlenih. Model pokretanja inovacije je „bottom up“ umjesto modela „s vrha“. Na taj način, cilj je da se čuju problemi i same inovacije ljudi koji upravljaju dokumentacijom. U inicijalnoj fazi izrade studije konsultant je intervjuisao 43 zaposlena, koji su davali predloge ili ukazivali na probleme upravljanja dokumentacijom sa kojom se susreću. Nakon faze intervjuja, uslijedila je faza konsolidacije inicijativa. Zaposleni su izdvojili 53 inicijative koje je potrebno sprovesti kako bi se riješili problemi sa dokumentacijom i ubrzao tok poslovnih procesa.

U Podgorici, u prostorijama A2A, organizovana je Radionica, čiji je cilj bila prioritetizacija inicijativa i predlog akcionog plana implementacije inicijativa. Inicijative su obuhvatale tri dijela toka dokumentacije (nastajanje/ulaz; proces toka dokumenta i izlaz/skladištenje dokumenta).

Nastajanje i ulaz dokumentacije podrazumijevaće digitalizaciju ulaznih podataka putem procesnih aplikacija ili skeniranja dokumenata. U samom istraživanju utvrđeno je da se ovaj proces odvija već neko vrijeme u EPCG. Međutim, ovaj proces nije sistematizovan te pristup digitalnom dokumentu ima samo zaposleni koji je i skenirao dokument. Rezultat sređivanja ovog dijela toka dokumentacije, omogućće da zaposleni u pisarnicama

i ostalim ulaznim tačkama dokumentacije, jednom skeniran dokument omoguće digitalni uvid „na klik“ svima kojima je dokument namjenjen i na koje se dokument odnosi.

Uvođenjem profesionalne Workflow platforme, stvorice se podloga koja će omogućiti automatizaciju ključnih poslovnih procesa. Takav vid procesa rada sa dokumentacijom forsira propisane procedure i iste čini efikasnima, značajno smanjujući vrijeme toka procesa.

Najviše inicijativa, što ukazuje i na najveći problem, bile su inicijative skladištenja dokumentacije, i kasnije njihova pretraga. Zasićene prostorije i plakari dokumentacijom unutar zgrada EPCG, potrebno je rasteretiti, a dokumentaciju skoniti na sigurno mjesto.

Uvođenjem robusnog, pouzdanog i profesionalnog fizičkog i digitalnog arhiva riješio bi ovaj problem, omogućavajući da tražena dokumenta dobijemo u digitalnom formatu u nevjerojatno kratkom vremenu, a ukoliko bi bio potreban original, isti bi bio dostupan u najkraćem mogućem roku (do 24 sata). Trenutno traje izrada studije izvodljivosti i strategije implementacije inicijativa.

EPCG DOBILA POZIV ZA UČEŠĆE NA BERZAMA SEEPEX I CROPEX

Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) je dobila poziv za učešće na srpskoj i hrvatskoj berzi struje SEEPEX i CROPEX.

Svi energetski subjekti u Crnoj Gori, nakon dogovora lidera zemalja regiona na nedavnom samitu u Beču da svaka država mora imati svoju berzu električne energije, ili se mora pridružiti nekoj susjednoj, održavaju redovne sastanke i konsultacije sa Ministarstvom ekonomije i Regulatornom agencijom za energetiku (RAE).

Cilj sastanaka je analiza svih tehničko-ekonomskih aspekata koji se tiču moguće isplativosti uspostavljanja sopstvene berze ili participiranja naših kompanija na regionalnim berzama, što je za sada izvjesnije.

U međuvremenu, EPCG priprema sva potrebna dokumenta kako bi bila prisutna na berzama. Imajući u vidu da će biti potrebno određeno vrijeme za aktivnije funkcionisanje tih berzi, EPCG će nastaviti saradnju sa berzama na kojima već učestvuje.

Prema preliminarnim analizama ekonomsko-tehničke isplativosti učešća na berzama, EPCG vidi prednost SEEPEX berze. Treba dodati da shodno zakonskim pravilima, ukoliko neko želi da učestvuje na takvoj berzi u zemljama Evropske unije (EU), mora da formira i kompaniju u državi EU gdje se berza nalazi.

EPCG će, kao odgovorna kompanija, donijeti adekvatnu odluku u cilju što boljeg strateškog pozicioniranja na tržištu. Time ćemo, između ostalog, dobitno obezbijediti stabilnost elektroenergetskog sistema Crne Gore.

Predstavnici regionalnih berzi struje ranije su najavili da imaju ambicije da privuku državne energetske kompanije iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije koje su suviše mala tržišta da bi imale svoje likvidne berze.

SEEPEX je počeo da radi 17. februara, a formirale su ga preduzeće Elektromreža Srbije i Evropska berza električne energije (EPEX SPOT), dok su CROPEX osnovali Hrvatski operator prenosnog sistema i Hrvatski operator tržišta energije, koji su u jednakim iznosima izplatili osnivački kapital.

UGOVOR SA A2A JOŠ NIJE FINALIZOVAN

Ugovor između Vlade i italijanske kompanije A2A u vezi sa daljim upravljanjem u Elektroprivredi još nije finalizovan, saopštio je ministar ekonomije Vladimir Kavarić i dodaо da se projekat Drugog bloka Termoelektrane Pljevlja, uprkos tome, realizuje planiranim dinamikom.

„Ugovor još nije finalizovan, jer onoga momenta kada se to desi on će biti na Vladi i dalje prosljeden parlamentu ukoliko to bude neophodno. Svi elementi dogovora sa naše strane ostaju isti, a to je da smo mi spremni da napravimo dogovor o menadžmentu sa A2A ukoliko to znači da smo se prethodno sporazumjeli o razvojnim projektima,“ kazao je Kavarić.

On je novinarima, na događaju povodom zatvaranja iPa projekta pod nazivom Jačanje konkurentnosti lokalnih malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori kroz razvoj klastera, rekao da se projekat Drugog bloka TE,

bez obzira na razgovore koji se vode, realizuje predvidenom dinamikom. "Po tom pitanju nema zastoja i to je nešto oko čega Vlada neće praviti kompromise", poručio je Kavarić.

MINA

EPCG TRAŽI 11 MILIONA OD MONTENEGRO BONUSA

Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) tužila je pred Privrednim sudom državni Montenegro Bonus, zbog nenaplaćenog potraživanja od 11 miliona eura.

Pred istim sudom vodi se još jedan spor vezano za zatezne kamate obračunate na taj iznos.

Ročište je na saglasan predlog stranaka u sporu odloženo za 10. maj.

Montenegro Bonus je upravljao KAP-om od uvođenja stečaja u tu kompaniju, 8. jula 2013. godine, do 19. jula 2014, kada je upravljanje tom fabrikom preuzeo Uniprom, vlasnika Veselina Pejovića.

Foto: Radoslav Mirković

OBILNE PADAVINE POPRAVILE HIDROLOŠKE PRILIKE

Bolja hidrološka situacija u februaru, posebno u drugoj polovini mjeseca, imala je za posljedicu porast dotoka na rijekama, kao i značajni rast nivoa akumulacija.

Prosječni februarski dotok na rijeci Zeti bio je $44,83 \text{ m}^3/\text{sec}$ ili 188 MW, što je za 100 MW više od dugogodišnjeg prosjeka. Ovdje treba tražiti i razlog zašto je HE "Perućica" u februaru premašila plan predviđen Bilansom. "Stara dama" je proizvela 127,8 GWh električne energije, što je skoro 26 GWh više od Bilansa (102 GWh).

Naša druga velika hidroelektrana, HE "Piva", proizvela je 35 GWh električne energije, što je manje 33 GWh od Bilansa. Razlog manje proizvodnje HE "Piva" treba tražiti u tome, što su cijene električne energije na tržištu tokom februara bile veoma niske – cijena vršne energije na HUPX berzi (Mađarska) bila je na nivou 28,00-30,00€/MWh.

Ostvarena količina padavina u februaru, posebno u drugoj polovini mjeseca bila je iznad prosjeka – palo je 339 litara po m², a dugogodišnji prosjek za drugi mjesec u godini je 194 lit/m². Obilne padavine značajno su popunile naše akumulacije, pa je tako Krupac bio na prelivu, dok je Slano bilo na nivou od 70 odsto, a Piva 81 odsto od maksimuma.

ODAZVALO SE 57 DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI

Tradicionalnoj akciji koju je organizovao, 24. marta, u Plužinama istoimeni Klub dobrotoljnih davalaca krvi, pri Opštinskoj organizaciji Crvenog krsta, uz finansijsku pomoć i podršku KDDK „Elektroprivreda Crne Gore“, odazvalo se 57 dobrotoljnih davalaca

Učešća u akciji, koja se svake godine održava u ovo vrijeme, uzelo je 12 članova podružnice našeg Kluba u HE „Piva“, a njenom uspjehu doprinijelo je i šest davalaca koji su prvi put donirali dragocjenu tečnost.

FOTOGRAFISANI ZAPOSLENI U JUŽNIM I SJEVERNIM OPŠTINAMA, NA REDU PODGORICA

Direkcija za odnose sa javnošću u saradnji sa Direkcijom za ljudske resurse uspješno je realizovala Projekat fotografisanja zaposlenih u našoj kompaniji u Nikšiću, kao i u južnim i sjevernim opštinama.

U februaru je završeno fotografisanje zaposlenih u distributivnim regionima i lokalnim jedinicama snabdijevanja u južnim opštinama. Ranije su fotografisani zaposleni u Nikšiću i sjevernim opštinama, a na redu je fotografisanje zaposlenih u Podgorici.

Svi zaposleni biće blagovremeno obaviješteni o terminima fotografisanja. Za zaposlene koji iz opravdanih razloga (bolovanje, odmor i sl) nijesu mogli da se pojave u zakazanim terminima biće naknadno organizованo fotografisanje.

Projekat se realizuje radi potreba Direkcije za odnose sa javnošću, ali i Direkcije za ljudske resurse za kompletiranjem radnih dosjeva.

DALEKOVOD

NASTAVLJA SE UGRADNJA PAMETNIH BROJILA

U SISTEMU DALJINSKOG OČITAVANJA PREKO **60 ODSTO** KUPACA

Vladimir Kaluderović

Biljana Mitrović

FC DISTRIBUCIJA DRŽI KORAK SA PLANOVIMA ZA OVU GODINU U POGLEDU MODERNIZACIJE MJERENJA POTROŠNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE. OD POČETKA REALIZACIJE II FAZE PROJEKTA UGRADNJE „PAMETNIH“ BROJILA DO SADA OKO 57 HILJADA KUPACA UVEDENO JE U SISTEM DALJINSKOG OČITAVANJA. KAKO JE DRUGOM FAZOM PREDVIĐENA INSTALACIJA OKO 80 HILJADA NOVIH MJERNIH UREĐAJA, REALNO JE OČEKIVATI DA ĆE SE DO KRAJA GODINE, DVA MJESECA PRIJE PLANIRANOG ROKA, PROJEKAT REALIZOVATI.

OBIMAN POSAO PRIVODI SE KRAJU

U Crnoj Gori ima 372 hiljade kupaca električne energije, od kojih je preko 220 hiljada u sistemu daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom, što je oko 60 odsto. Do kraja Projekta daljinski će se očitavati više od 70 odsto konzumenata. Kaluđerović nagašava da se završava vrlo obiman posao, koji obezbjeđuje mnogo veći komfor kupcima, a Distribuciji olakšava mjerjenje i održavanje. Projekat će omogućiti i kvalitetnije podatke o potrošnji, što je preduslov za racionalan razvoj i eksploataciju elektrodistributivnih mreža.

Vladimir Kaluđerović, direktor Projekta kaže da je ENEL isporučio sva brojila, a završeno je 82 hiljada od planiranih 90 hiljada inspekcija mjernih mesta. Radovi se trenutno izvode u regionima 2, 3 i 5, a već od aprila nastaviće se ugradnja i u ostalim regionima.

On podsjeća da se ovog puta preko 80 odsto brojila ugrađuje u individualnim stambenim objektima, gdje se, u principu, vrši i izmjesta mjernih mesta.

- Realizacija Projekta praćena je angažovanjem kolega iz službi održavanja FC Distribucija koji potpuno rekonstruišu svaki trafo reon u koji se ugrađuju nova brojila. Do sada je rekonstruisano preko 420 trafo reona, tako da potrošači, osim pouzdanijeg mjerjenja, dobijaju i znatno stabilnije i kvalitetnije napajanje, što je važan efekat ovog projekta - kaže Kaluđerović i dodaje da to što je FC Distribucija akcenat stavila na rekonstrukciju traforeona, značajno olakšava i unapređuje realizaciju projekta.

- Za sada nema većih problema na terenu, kaže on, osim onih operativnih koji prate svaki projekat, a koji se rješavaju „u hodu“.

- Većina građana je svjesna da se radi o masovnoj ugradnji napredne tehnologije koja će donijeti mnoge prednosti. Svjesni smo i mi u EPCG da moramo ulagati u razvoj i poboljšavati servis. Uostalom, na to nas obavezuje i Zakon o energetici kojim je predviđeno da do 01. januara 2019.godine najmanje 85 odsto kupaca električne energije mora biti opremljeno savremenim sistemima mjerjenja potrošnje. Zbog toga, a i zbog činjenice da je Projekat do sada dao odlične rezultate, sagledaće se mogućnost da se II faza projekta proširi i dodatno ugradi još najmanje pet hiljada brojila – kazao je Kaluđerović. Istakao je i da rezultati FC Distribucija, vezano za gubitke električne energije, imaju veoma dobre pokazatelje, što se posebno odnosi na drugu polovicu prošle godine, a taj trend nastavio se i u prvim mjesecima 2016.godine, pa su gubici u ovom periodu u skladu sa planom.

DALEKOVOD

REGION 1: REKONSTRUISANO VIŠE TRAFOREONA U NIKŠIĆU

Zaposleni u Regionu 1 u Nikšiću rekonstruisali su nekoliko traforeona u prethodnom periodu. U traforeonima Vir, Vidov Potok i Rastovac 1, 2 i 3 zamijenjeni su dotrajali stubovi, kao i vazdušni provodnici, ali i dotrajali podzemni kablovi. Takođe, ti traforeoni u potpunosti su pripremljeni za ugradnju AMM brojila.

U toku je i rekonstrukcija trafostanice 10/0,4 kV Vir. Kupci će u navedenim područjima imati znatno bolje i kvalitetnije napajanje, a posebno nakon ugradnje novih brojila.

Za zaposlene u Regionu 1 nema pauze, nastavljaju sa zamjenom dotrajalih stubova, vazdušnih provodnika i podzemnog kabla u jednom dijelu Dragove Luke, Rubeža i Oštovca u Nikšiću.

Kao i u ostalim traforeonima uporedno sa rekonstrukcijom teći će i pripreme za ugradnju "pametnih brojila".

*Naporno se radi na razvlačenju kabla:
Janko Samardžić*

Saša Šurbatović na terenu

REGION 7: TEŠKE HAVARIJE OTKLJANJANE DANIMA

Zbog olujnog nevremena koje je 07. marta zahvatilo pljevaljsku i žabljačku opština, došlo je do problema u snabdijevanju električnom energijom. Igor Golubović, direktor Regiona 7, kaže da je za samo dva sata u pljevaljskoj opštini palo preko 250 niskonaponskih mreža i 10 kilovoltnih dalekovodnih stubova, a havarисane su i tri stubne trafostanice, dok je TS Kula potpuno izgorela od udara groma. Nešto bolja situacija bila je na Žabljaku, gdje je havarisan oко 50 stubova.

Tog i sljedećeg dana svi 35 kV dalekovodi i trafostanice 35/10kV na seoskom području bile su u beznaponskom stanju, tako da je preko četiri hiljade potrošača nekoliko dana ostalo bez napajanja električnom energijom. Potrajal bi to i duže da ekipe Regiona 7, u kojem je tih dana vladalo pravo vanredno stanje, nijesu dale sve od sebe, radeći neprekidno, danu i noću, kako bi stanovništvo preko alternativnih linija dobilo struju.

Posljedice nevremena otklanjane su danima, jer nijesu bili u pitanju obični kvarovi, već teške havarije. Svi su bili na nogama. Sve ekipe, uključujući službe mjeranja i održavanja i kompletan inženjerski tim. Adekvatna reakcija tih ljudi i maksimalno angažovanje za svaku su povalu.

Takođe, veliku pomoć pružili su zaposleni u Službi za održavanje 35 kV iz FC Distribucija. Oni su i krajem marta stalno bili na terenu i otklanjali kvarove u pljevaljskim selima, koja su bila bez napajanja, zbog posljedica velikog nevremena.

Biljana Mitrović

INTERVJU

MIHAILO GLUŠČEVIĆ, IZVRŠNI DIREKTOR DIREKCIJE ZA ICT O RAZVOJU I PRIMJENI SISTEMA ZAŠTITE INFORMACIJA U EPCG

ZA BEZBJEDNOST NA SVIM NIVOIMA

Miodrag Vuković .....

POLITIKA BEZBJEDNOSTI INFORMACIJA JE KROVNI DOKUMENT KOJI DEFINIŠE GLAVNE SMJERNICE U RAZVOJU I PRIMJENI SISTEMA ZAŠTITE INFORMACIJA. NAJZNAČAJNIJE INFORMACIJE MORAJU BITI POSEBNO ZAŠTIĆENE, JER SU RIZICI I POSLJEDICE ZLOUPOTREBE TIH INFORMACIJA NAJVEĆI. NEOPHODNO JE UPOZNAVANJE SA SMJERNICAMA I NAMJENOM POLITIKE SVIH ZAPOSLENIH U KOMPANIJI.

Koliki je značaj nedavno usvojene Politike bezbjednosti informacija za našu kompaniju?

Činjenica je da se u EPCG svakodnevno generiše i razmjenjuje značajan broj informacija, u elektronskom i drugim oblicima, neophodnih za obavljanje poslova i donošenje odluka, informacije moramo tretirati kao kompanijski resurs i imovinu. Njima moramo upravljati na adekvatan način u kontekstu tačnosti, dostupnosti i bezbjednosti. Samim tim značaj „Politike bezbjednosti informacija“ je od izuzetne važnosti za normalno funkcionisanje EPCG.

Živimo u digitalnoj eri u kojoj je rad nezamisliv bez svakodnevne upotrebe „informacionih sistema“ pri čemu se podrazumijevaju svi elektronski sistemi koji služe za prikupljanje, obradu, smještanje, razmjenu i analizu informacija. To mogu biti interni poslovni sistemi Kompanije, kao i eksterni sistemi koji zaposleni u Kompaniji koriste u cilju prikupljanja informacija iz drugih izvora sa ciljem obavljanja dnevnih operacija i donošenja pravilnih poslovnih odluka.

Koje je područje primjene i svrha Politike bezbjednosti informacija?

Politika bezbjednosti informacija je krovni dokument koji definiše glavne smjernice u razvoju i primjeni sistema zaštite informacija (ISMS – Information Security Management System). Uspostavljanje sistema zaštite informacija podrazumijeva izradu i primjenu niza internih akata (pravilnika, procedura...), kao i implementaciju tehničkih standarda i rješenja (software-skih, hardware-skih) koji se koriste za prikupljanje, smještanje, obradu, razmjenu i analizu informacija, od kojih su neki već urađeni i usvojeni od strane menadžmenta Kompanije i potpuno uskladijeni sa ovom Politikom. Izdvojio bih izradu „Odluke o području primjene ISMS-a“, „Metodologiju procjene i obrade bezbjednosnih rizika“ i „Klasifikaciju informacija“, koje definišu informacije kao predmet zaštite, vlasništva, evidentiranje svih potencijalnih prijetnji i ranjivosti odnosno eventualnih posljedica, procjenu rizika kojima su informacije izložene uz mjerjenje rizika i ocjenu prihvatljivosti nivoa rizika, ali i postupak

kojim se informacijama dodjeljuju jednoznačne klasifikacione oznake prema stepenu osjetljivosti obzirom na moguće posljedice narušavanja povjerljivosti, dostupnosti i integriteta tih informacija.

Klasifikaciju informacija je neophodno izvršiti po nivoima značaja, jer nemaju sve informacije isti značaj u kontekstu upravljanja. Logično je da najznačajnije informacije moraju biti posebno zaštićene, jer su rizici i posljedice zloupotrebe tih informacija najveći. Prepoznavanje potencijalnih prijetnji ukazuje na načine kako zaštiti informacije i smanjiti rizik od zloupotrebe, odnosno materijalne i nematerijalne štete, koju Kompanija može imati u takvim slučajevima. Kao i svaki resurs odnosno imovina, informacija mora imati svog „vlasnika“ koji će se starati o tačnosti, konzistentnosti i bezbjednosti informacija u svom vlasništvu, primjenjujući standarde definisane internim aktima. Tehnički standardi i tehnološka rješenja moraju biti usklađeni sa međunarodnim standardima bezbjednosti informacija (ISO 27001, PCI, COBIT) u cilju obezbjedenja najvišeg stepena zaštite informacija i smanjenja rizika od pogrešne upotrebe, odnosno zloupotrebe.

Na koji način ova politika klasificiše bezbjednost informacione imovine?

Politika ne definiše klase informacija po značaju eksplicitno, već nalaže da se kroz dalju implementaciju ISMS-a izvrši i dokumentuje klasifikacija informacija, kroz posebnu odluku, po ugledu na „Odluku o vlasništvu na podacima“ koja je usvojena u 2015. Obzirom da je klasifikacija informacija prva sljedeća aktivnost u procesu primjene ISMS-a, plan je da radna grupa sastavljena od predstavnika svih funkcionalnih i operativnih cjelina, pristupi izradi dokumenta u kojem će informacije biti klasifikovane po kategorijama značaja i u kojem će biti definisano vlasništvo nad informacijama odnosno prava i obaveze vlasnika, u skladu sa važećom organizacionom strukturom Kompanije.

Da li su potrebne određene obuke zaposlenih u cilju pravilne primjene ove Politike sigurnosti?

Upoznavanje sa smjernicama i namjenom politike svih zaposlenih u Kompaniji je neophodno. Pored toga, u planu su radionice na kojima će se zaposleni u svim poslovnim linijama upoznati sa prijetnjama i rizicima po bezbjednost informacija kojima raspola-

žu koje koriste u svakodnevnom radu. Cilj narednih aktivnosti je podizanje nivoa svjesnosti svih zaposlenih u Kompaniji, uključujući i menadžment koji ima najveću odgovornost u sprovođenju mjera bezbjednosti, u segmentu značaja informacija za Kompaniju i načinima zaštite informacija od potencijalnih prijetnji. Kako naša kompanija saraduje sa spoljnim partnerima u skoro svim važnim segmentima poslovanja (nabavka roba i usluga, održavanje informacionih i tehničkih sistema, konsultantske i revizijske usluge), sistem bezbjednosti će posebno definisati i pravila koje će partneri morati ispoštovati u skladu sa internim standardima kroz ugovore o poslovnoj saradnji i posebnim klauzulama o zaštiti informacija (NDA – Non-Disclosure Agremeent), koje se razmjenjuju kroz poslovni odnos. Kao i sve ostale aktivnosti u implementaciji ISMS-a i ove će biti dokumentovane odgovarajućim aktima. Tako će recimo „Politika pravilne upotrebe IT i poslovnih resursa“ jasno definisati pravila, koja definišu šta je dozvoljeno a šta ne, i koja će biti saopštена svim korisnicima. Najveći dio ovih pravila već je na snazi.

Kakve efekte treba očekivati od primjene politike?

Kako je i navedeno u samoj politici osnovna namjena uvođenja ISMS je zaštita korporativnih resursa, u ovom slučaju informacija. Adekvatnom zaštitom informacija smanjuje se rizik od akvizicije i evidentiranja pogrešnih i nepouzdanih informacija koje mogu prouzrokovati netačno izvještavanje odnosno donošenje pogrešnih poslovnih odluka sa dugoročnim posledicama.

Smanjuje se rizik i od neadekvatnog smještanja, obrade i analize informacija na ICT sistemima što može prouzrokovati gubitak ili nedostupnost informacija i nemogućnost donošenja odluka u razumnom vremenskom roku.

Bitan efekat je i zaštita informacije od različitih oblika prijetnji kao što su krađa, nekontrolisano i neblagovremeno objavljivanje, zloupotreba, izmjena, nekonzistentnost, a kojih je nažalost sve više, posebno u spoljnjem svijetu obzirom da je informacioni sistem EPCG dio globalne informacione mreže (Internet, provajderi usluga, partneri,...). Navedne prijetnje mogu dovesti do finansijskih i materijalnih šteta, ali i negativno uticati na reputaciju Kompanije i povjerenje kod svih poslovnih partnera gdje posebno mjesto zauzimaju naši klijenti tj. potrošači.

AKTUELNOSTI

UTOKU ZNAČAJAN PROJEKAT DIREKCIJE ZA OPŠTE USLUGE

PORED FIZIČKE I TEHNIČKA ZAŠTITA OBJEKATA

Miodrag Vuković

Elektroprivreda Crne Gore, odnosno, Služba za obezbeđenje objekata koja radi u sklopu Direkcije za opšte usluge obavezna je, po novom Zakonu o zaštiti lica i imovine od 1. jula 2014. godine, zaštитiti objekte od strateškog značaja za državu, odnosno objekte za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije. Ovi objekti moraju biti zaštićeni kako fizičkom tako i tehničkom zaštitom.

- Za izradu planova obezbeđenja objekata raspisani je tender, na kome je, u aprilu prošle godine, odabran konzorcijum kao dio tima za izradu planova fizičke i tehničke zaštite objekata. Treba naglasiti, da je Projekat obezbeđenja objekata EPCG izuzetno zahtjevan, jer uključuje zaštitu kompletnih kompleksa svih velikih elektrana: HE „Piva“, HE „Perućica“ i TE „Pljevlja“, upravnih zgrada FC Distribucija i FC Snabdijevanje, zgradu Direkcije, kao i 89 trafostanica 35/10 KV – kaže izvršni rukovodilac Direkcije za opšte usluge Olga Radović.

- Projekat je od velikog značaja, jer smo njime polako pokrenuli i digitalizaciju dokumentacije, tako što smo veliki dio građevinskih podloga naših objekata, koji su se prije ovog projekta pretežno nalazili samo u papirnom formatu, tačnim i preciznim radom našeg tima uspjeli da konvertujemo u odgovarajuće digitalne formate - dodaje Olga Radović.

Tim je izradio planove, koji su prezentovani Izvršnom menadžmentu i Odboru Direktora, a sljedeći korak realizacije ovih planova jeste njihova predaja Ministarstvu Unutrašnjih poslova na usvajanje.

Olga Radović

- Time možemo ponosno reći da osim što u roku završavamo zakonske obaveze, koje nam nalaže zakonodavstvo, Elektroprivredu Crne Gore uvodimo u eru digitalizacije dokumentacije i boljeg obezbeđenja objekata što će činiti rad zaposlenih sigurnijim i bezbjednijim – kaže dalje Radović.

U okviru Projekta obezbeđenja objektata, pokrenuta je i izrada potprojekta tj. sistema kontrole pristupa, koji predstavlja važan aspekt tehničke zaštite. Sistem kontrole pristupa, kao pilot projekat, otpočeo je za zgradu Direkcije EPCG i administrativnu zgradu FC Snabdijevanje u Nikšiću. Na tenderu je odabran izvodač, a radovi na instalaciji i pripremi kontrole pristupa su u toku, tako da će sistem uskoro biti kompletno funkcionalan.

- Sistem kontrole pristupa će se nadalje instalirati uglavnom u upravnim i administrativnim zgradama naše kompanije. Prednosti koje će instalacija sistema kontrole pristupa donijeti su bolje obezbeđenje objekata od neovlašćenog pristupa - zaključuje izvršni rukovodilac Direkcije za opšte usluge Olga Radović.

Planirano je da se svi sistemi tehničke zaštite integriru u jednu zajedničku cjelinu, predstavljajući tako ujedinjenu monitoring prostoriju koja će u realnom vremenu pratiti stanje tehničkih sistema zaštite na svim lokacijama i objektima EPCG. Specijalna radna stanica visokih performansi sa odgovarajućim softverom, koji će služiti za centralni monitoring i upravljanje, nalaziće se u upravnoj zgradi kompanije u Nikšiću.

ZAVRŠEN AKT O PROCJENI RIZIKA ZA RADNA MJESTA U TE „PLJEVLJA”

U skladu sa Planom implementacije Projekta "Izrada integralnog Akta o procjeni rizika radnog mjesta u EPCG" radni tim je završio sve aktivnosti na izradi Akta o procjeni rizika za radna mjesta u TE "Pljevlja".

- Krajnji rezultat aktivnosti na izradi Akta za TEP je Plan mjera za sprečavanje, otklanjanje i smanjenje nivoa rizika i Zaključak. Ovim, zakonom strogo formalno definisanim dokumentima, definiše se skup mjera (finansijskih i nefinansijskih) sa jasnim određenjem u pogledu indikatora prioriteta i rokova za implementaciju utvrđenih mera, kao i lične odgovornosti lica zaduženog za sprovođenje mera uz eksplicitan iskaz resursa (materijalnih - finansijskih i nematerijalnih) potrebnih za njihovu realizaciju. Takođe, jasno je locirana pripadnost utvrđene mjeru u odnosu na specifično radno mjesto – kaže rukovodilac projektnog tima dr Velimir Strugar.

Zaključkom je definisan pregled i broj radnih mjesta sa povećanim rizikom, pregled utvrđenih mera, štetnosti i opasnosti za sva radna mjesta kao i odgovarajuće izjave poslodavca – izvršnog direktora EPCG kao zakonskog zastupnika, sto je i zakonska obaveza u skladu sa Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu u RCG (članovi 12 i 17 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu „Službeni list“ Crne Gore“, broj 34/14).

UTE Pljevlja je utvrđeno 28 radnih mjesta sa povećanim rizikom. U tom smislu je definisan set mera čijom će se potpunom primjenom na ovim, ali i na svim ostalim radnim mjestima kojih ukupno ima 93 u TE „Pljevlja“, radni prostor učiniti apsolutno bezbjednim. Ukupno su definisane 63 različite mjeru, od kojih 33 zahtijevaju finansijska sredstva za implementaciju, dok za preostalih 30 mera implementacija zavisi uglavnom od proceduralnih i organizacionih uslova koje je potrebno obezbijediti. Svaka od utvrđenih mera ima jasno definisan rok za primjenu.

- Iznos finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje svih mera koje zahtijevaju ulaganja je procijenjen na 677.000 eura. On je raspodijeljen na godišnje iznose, tako da će do kraja 2016. biti utrošeno 74.000 eura, do kraja 2017. novih 223.000 i do kraja 2018. još 380.000 eura. Jasno je da, pored lica odgovornog za sprovođenje mera, ključnu ulogu u implementaciji Akta imaju i svi zaposleni, koji su obavezni primijeniti sve mjeru predviđene Aktom koje se odnose na njihovo radno mjesto - kaže Olga Radović, izvršni rukovodilac Direkcije za opšte usluge i direktor Projekta Olga Radović.

Takođe, stručno lice u TE „Pljevlja“ zaduženo za kontrolu uvođenja i primjenu mera zaštite i zdravlja na radu ima jasno definisan mandat i posebnu odgovornost. Akt za TE „Pljevlja“ će imati svoju prvu reviziju tokom remontnih radova u 2016. godini.

- Koristim priliku da se ovim putem zahvalim Projektnom timu, a posebno stručnim licima za ZZNR koji su sa velikim entuzijazmom pristupili ovom zahtjevnom zadatku, na kome su neumorno radili, kako bi se postigao kvalitetan i temeljno urađen Akt prema veoma ambiciozno predviđenom planu. Zahvaljujem se i menažmentu TE u Pljevljima na ukazanom povjerenju i doprinisu u realizaciji ove, za EPCG, veoma važne aktivnosti – ističe Olga Radović.

Projektni tim svoje implementacione aktivnosti nastavlja u HE "Perućica" i HE "Piva", kao i u FC Distribucija, a kasnije i u ostalim djelovima EPCG u Direkciji i FC Snabdijevanje.

- Projektovano vrijeme za završetak ovih, kako je i Odbor direktora konstatovao vrlo zahtjevnih, složenih i usko specijalističkih aktivnosti je kraj 2016. godine – naglašava Olga Radović.

Projekat "Izrada integralnog Akta o procjeni rizika radnog mjesta u EPCG" započeo je potpisivanjem Projektne povjelje 10.06.2015. godine. Odluka o formiranju projektnog tima i Plan implementacije projekta donesen su 28.07.2015. godine.

CRNA GORA

Turci i Kinezi bi da grade HE na Morači

Turska kompanija Beretek i kineska Norinco, ozbiljno su zainteresovane da grade sistem kaskadnih hidroelektrana na Morači. U godišnjem izvještaju o radu Ministarstva ekonomije, navodi se da je kineska kompanija već do stavila Vladi Tehnički dokument o gradnji, a da se očekuje da će to uskoro uraditi i turska kompanija.

Prema postojećoj tehničkoj dokumentaciji EPCG, sistem hidroelektrana na Morači obuhvata četiri elektrane: HE Andrijevo, HE Raslovići, HE Milunovići i HE Zlatica, ukupne instalisane snage 238 MW i procijenjene prosječne godišnje proizvodnje 694 GWh.

PORTAL ANALITIKA

Ministarstvo insistira na primjeni najboljih rješenja u projektu HE na Morači

Ministarstvo ekonomije saopštilo je da insistiraju na primjeni najboljih rješenja u vezi sa projektom HE na Morači.

“Vlada Crne Gore je više puta obavijestila javnost o toku realizacije projekta HE na Morači i potpisanim memorandumima u toj oblasti sa više zainteresovanih investitora i zemalja, među kojima su i investitori iz zemalja članica EU”, poručuju iz Ministarstva ekonomije.

Kako dodaju, netačan je navod da Ministarstvo ekonomije insistira na postojećem tehničkom rješenju.

“Naprotiv, Ministarstvo je vrlo otvoreno za prijedloge i nova rješenja, samo ukoliko se ona pokažu bolja od postojećih. Ono na čemu Ministarstvo ekonomije, međutim, insistira, kao i do sada, je poštovanje najviših standarda u ovoj oblasti, primjenu najboljih tehničkih rješenja uz obezbeđivanje najbolje međunarodne prakse u oblasti zaštite životne sredine”, poručuju iz Ministarstva.

Kako zaključuju, sve razvijene zemlje svijeta su valorizovale svoj vodni potencijal i Crna Gora u tom smislu ne radi ništa drugo osim što prati njihove primjere.

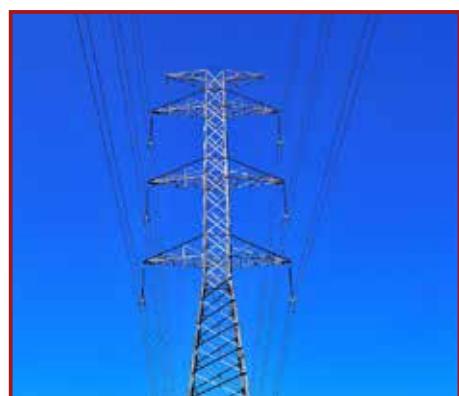
To su saopštili iz Ministarstva ekonomije, reagujući na tvrdnje nevladine organizacije Green Home da je Vlada ozbiljna u namjeri da trajno devastira prirodu, najavljenom izgradnjom četiri hidroelektrane na Morači.

CDM

Regionalno tržište električne energije, šansa za Crnu Goru

U Briselu je potписан sporazum o uspostavljanju regionalnog tržišta električne energije za Zapadni Balkan. Riječ je o projektu od višestrukog značaja za sve države, a najveću korist od njega, kako sada stvari stoje, imaće Crna Gora.

Energetska nezavisnost i mogućnost izvoza električne energije želja su svih država Balkana. U najboljoj situaciji od svih zemalja regionala da to i ostvari nalazi se Crna Gora koja realizuje dva velika energetska projekta. Izgradnja drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima i završetak energetskog povezivanja sa Italijom podmorskим kablom, stvorice našoj državi veliku prednost. Pored energetske sigurnosti, višak struje moći će da se ponudi na jedinstvenom tržištu električne energije na Balkanu ili preko energetskog kabla Italiji.

Krajnji rezultat je isti i podjednako dobar za nas. Prvo, može se zaraditi prodajom sopstvenog viška električne energije u regionu, kao i od tranzita energije koje druge države moraju plaćati Crnoj Gori ukoliko žele da prodaju svoju struju Italiji ili drugim državama Evropske unije.

Evropska banka za obnovu i razvoj podržala je integraciju tržišta energetskih resursa na Zapadnom Balkanu kreditom od 37 miliona eura.

Pružanjem podrške ključnim elementima prekogranične infrastrukture u regionu i stvaranjem integrisanih tržišta, povećavamo i energetsku sigurnost. Ovo je jedan od prioriteta EBRD u oblasti energetike na Zapadnom Balkanu, poručio je ranije predsjednik EBRD Suma Čakrabarti.

Ovaj projekat je dio inicijative Evropske komisije za uspostavljanje koridora za prenos električne energije Istok-Zapad između Bugarske, Makedonije, Albanije, Crne Gore i Italije, uključujući i planirani podvodni kabl od Crne Gore do Italije.

Kako su prenijeli mediji projekat je tehničku podršku za sprovođenje studije izvodljivosti, procjenu uticaja na životnu sredinu i pripremu glavnog projekta dobio kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan.

DNEVNE NOVINE

Branko Vujović: Crna Gora će biti energetsko čvorište

Crna Gora će biti energetsko čvorište, jer će postati centar preko kojeg se distribuirati viškovi energije, jednim dijelom Albanije, Srbije, kao i Bosne i Hercegovine, najavio je predsjednik Tenderske komisije i potpisnik ugovora sa italijanskim kompanijom Terna, Branko Vujović.

- Bićemo povezani sa tržištem na bolji način, sa okruženjem i sad sa Albanijom imamo 400 kilovoltni dalekovod, to će sigurno biti od Pljevlja prema Bosni i prema Srbiji, u najskorije vrijeme, jer je to biti interes investitora. Mislim, da na ovaj način, pojačavamo interes investitora za ulaganje u Crnu Goru, u energetske kapacitete, kao što su Morača, Komarnica, Kruševac i nešto, što po mom mišljenju nije manje važno, da čemo i te naše kapacitete, ili viškove zelene energije, moći da plasiramo na zahtjevno tržište EU - rekao je Vujović.

Vujović je istakao, da će naše kompanije, koje su uključene u izgradnju podmorskog kabla imati koristi i da će zelena energija biti velika šansa za našu državu.

Očekivanja su, po prognozi Vujovića, da će investitori, koji su iskazali interesovanja za Komarnicu, Moraču i Kruševac, dobiti šansu, da realizuju projekte, jer je ovaj kabl veza sa tržištem EU.

- Svakako da bi, u cilju efikasnosti, trebalo ubrzati procedure za dobijanje saglasnosti. Prije pet godina, kada smo pokušavali da nađemo investitora za gradnju hidroelektrana na Morači, taj proces je trajao toliko dugo, a u međuvremenu su u susjednoj Albaniji praktično za vrijeme dok smo mi pripremali tender i sproveli tender već počeli gradnju dvije elektrane - naveo je Vujović.

TV 777

Razmotriti gradnju hidroelektrana u Brodarevu

Shodno ESPO konvenciji Crna Gora će oformiti komisiju koja će se baviti opravданošću izgradnje hidroenergetskih objekata Brodarevo 1 i Brodarevo 2, saopšteno je na javnoj raspravi u Prijepolju povodom pokretanja postupka Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Srbije za izдавanje dozvole Kanadskoj kompaniji REV Renewable Energy Ventures za izgradnju ovog projekta.

Na javnoj raspravi su, pored predstavnika Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Srbije, bili prisutni i predstavnici kompanije Energoprojekt, koji su radili idejni projekat, studije opravdanosti i o procjeni uticaja na životnu sredinu, predstavnici ekoloških organizacija iz Srbije kao i građani iz Prijepolja i Brodareva.

Predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma kao i Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore su kazali da će Crna Gora da oformi svoju komisiju shodno ESPO konvenciji, te da su već uputili javni poziv za učešće i civilnog sektora u ovoj komisiji.

“Oni su saopštili i da se nova studija ne razlikuje od prethodne na koju nijesu dali pozitivno mišljenje”, saopšteno je iz Euromosta.

CDM

Energetsko povezivanje sa Crnom Gorom i Francuskom do 2019.

Kompanija Terna, koja sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom realizuje projekat povezivanja naše države sa Italijom podmorskim energetskim kablom, nedavno je usvojila Strateški plan za period od 2016. do 2019. godine. I pored nekoliko velikih investicija Terne, kao jedan od najvažnijih projekata u Strateškom planu je izdvojeno energetsko povezivanje Italije sa Crnom Gorom.

U ovoj godini Terna planira da investira 900 miliona eura, dok su očekivanja da će zaraditi više od 1,5 milijardi eura.

Upravni odbor kompanije tokom prezentacije strateškog plana za period 2016-2019 saopštio je da će budžet Terne biti 3,3 milijardi eura.

Najvažniji projekati Terne koji će biti realizovani u periodu do 2019. godine su povezivanje podmorskim energetskim kablom sa Crnom Gorom i izgradnja dalekovoda ka Francuskoj.

“Glavni infrastrukturni projekti uključuju i izgradnju dalekovoda SorgenteRizziconi i povezivanje sa Crnom Gorom i Francuskom koje će do 2019. biti završeno”, objašnjeno je u Strateškom planu.

Sredinom novembra 2010. godine potpisana je ugovor o realizaciju projekta povezivanja Italije i Crne Gore energetskim kablom.

Ugovor su potpisali tadašnji crnogorski ministar ekonomije Branko Vujović, predsjednik Odbora direktora CGES Zoran Dukanović i izvršni direktor Terne Flavio Kataneo.

Vrijednost projekta iznosi oko milijardu eura, s tim što Crna Gora učestvuje u realizaciji sa sto miliona eura.

CDM

Precizna trasa koridora Jadranskog gasovoda kroz Crnu Goru

Prema preliminarnim podacima, nakon prolaska Trans-jadranskog gasovoda (TAP-IAP) kroz našu teritoriju, godišnje na ime tranzitne takse država će ubirati oko 21 milion eura.

Gasovod iz Albanije ulazi u Crnu Goru blizu mjesta Štodra, a izlazi kod uvale Čipavica u Hrvatskoj. Gradnja gasovoda kroz našu zemlju koštaće oko 100 miliona eura i finansiraće se iz evropskih fondova, a mogla bi da počne u naredne dvije, tri godine.

Prema Nacrtu dokumenta “Draft Gas Development Master Plan - WB10-MNE-ENE-01, May 2015”, preliminarno je odredena trasa IAP, dijela Jadransko-Jonskog gasovoda koji ide kroz Crnu Goru. Gasovod će biti dužine 511 km i stvoriti preduslove za stvaranje tržišta prirodnog gaza Albanije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske na nivou od oko 5-7 milijardi kubnih metara gase godišnje. Predložena dužina gasovoda u Crnoj Gori je 94,1 km, uz 6 pratećih postrojenja.

Gruba trasa gasovoda duž primorja: Gasovod iz Albanije ulazi u Crnu Goru blizu Štodore. Od granice, trasa ide u pravcu sjeverozapada prema Baru, preko poljoprivrednog zemljišta koje je veoma pogodno za izgradnju gasovoda. Kod Kameničkog mosta trasa prelazi rijeku na nekoliko mjesta i nastavlja ravnicom poljoprivredne namjene. Od tačke 16+868 (kilometara), trasa prolazi kroz stjenoviti i brdoviti teren prema Baru i zalivu Bigovica, gdje ulazi u more. Od zaliva Bigovicado Trstenog, gasovod se polaže na morsko dno (oko 33,6 km). Nakon izlaska iz mora trasa prolazi djelimično stjenovitim i brdovitim terenom koji se smatra komplikovanim za gradnju gasovoda u oblasti Lastve Grbaljske, Radanovića i dijelom blizu naselja gdje gasovod prolazi nedaleko od postojećih zgrada, na daljini manjoj od 30 metara - poslije Lastve Grbaljske, Radanovića, Radovića i Gošića. Od Gošića gasovod ide preko poluostrva planinskim terenom prema Hrvatskoj, gdje se postavlja podmorski dio gasovoda od Rta Dobreč, kroz Boku Kotorsku do mjesta izlaska u uvali Čipavica u Hrvatskoj.

Tehničke karakteristike gasovoda: Nominalni prečnik cijevi gasovoda je DN800, a maksimalni dozvoljeni pritisak je 75 bara. Procjenjuje se da će se IAP-om transportovati ukupno 1,2 bcm (milijardi kubnih metara) u 2020. godine, a 2040. godine se očekuje 6,8 bcm po “scenariju gas” (na snazi restrikcije na emisiju CO₂) ili 5,8 bcm po “scenariju ugalj” -bez restrikcija na izgradnju termoelektrana na ugalj.

Tržište prirodnog gase trenutno ne postoji u Crnoj Gori, a proračunato je da će potrošnja dostići 0,7 bcm u 2040. godini. Od toga će 66 odsto otpadati na sektor transformacije u druge oblike energije, 33 odsto na sektor krajnjih potrošača i 1 odsto na gubitke u sistemu. Pretpostavljeno je da će sve potrebne količine gase dolaziti u Crnu Goru kroz IAP.

PORTAL ANALITIKA

INTERVJU

IVAN MRVALJEVIĆ, SPECIJALISTA ZA KONTROLU PROJEKTA
IZGRADNJE BLOKA II TE PLJEVLJA

DRUGI BLOK ĆE BITI ENERGETSKI EFIKASNiji I EKološki PRIHVATLjIVI

Ivan Mrvaljević

Biljana Mitrović

PREDSTAVNICI ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE, RUDNIKA UGLJA „PLJEVLJA“ I VLADE CRNE GORE NA OKRUGLOM STOLU, KOJI JE OGRANIZOVALA NVO „MANS“, POD NAZIVOM „DRUGI BLOK TE PLJEVLJA - EKONOMSKI I EKOLOŠKI IZAZOVI“ JOŠ JEDNOM SU, KONKRETNIM ODGOVORIMA I KOMENTARIMA DEMANTOVALI NEUTEMELJENE NAVODE TE NEVLADINE ORGANIZACIJE O NAVODNOJ (NE)ISPLATIVOSTI PROJEKTA BLOK II, A SVE U CILJU DISKREDITACIJE I OSPORAVANJA OVOG PROJEKTA PO SVAKU CIJENU.

TO JE BIO I POVOD ZA RAZGOVOR SA SPECIJALISTOM ZA KONTROLU PROJEKATA U FC PROIZVODNJA, IVANOM MRVALJEVIĆEM, JEDNIM OD ČLANOVA RADNOG TIMA ZA AKTIVNOSTI OKO IZGRADNJE DRUGOG BLOKA TE „PLJEVLJA“ KOJI JE DIREKTNO UKLJUČEN U REALIZACIJU OVOG STRATEŠKOG PROJEKTA.

Zašto je Blok II TE Pljevlja strateški važan projekat za Crnu Goru?

Strateški zadaci Vlade Crne Gore, Elektroprivrede i Rudnika ugle su obezbjedivanje elektroenergetske nezavisnosti države, eliminacija aktuelnog deficit-a električne energije, poboljšanje sigurnosti snabdijevanja potrošača, kao i poboljšanje stabilnosti i održivosti elektroenergetskog sistema, uz poštovanje svih zakonskih obaveza. Dugoročna energetska stabilnost, kao i energetska nezavisnost Crne Gore, uz ispunjavanje svih obaveza koje su preuzete Sporazumom o Energetskoj zajednici zemalja jugoistočne Evrope, kao ključnog instrumenta usmjeravanja energetskih politika zemalja članica, preduslov su njenog ekonomskog razvoja.

Polaganjem podmorskog HVDC kabla Italija-Crna Gora, izgradnjom 400 kV sistema za prenos električne energije „Transbalkanski koridor“ koji spaja tržišta Istočne i Zapadne Evrope, otvara se širok prostor za investicije u energetski sektor. Jedna od takvih investicija je projekat TE „Pljevlja-II“

kojim se omogućava nastavak proizvodnje električne energije iz uglja u Pljevljima na energetski efikasniji i ekološki prihvatljiviji način.

Da li su tačne tvrdnje NVO MANS da će investicioni troškovi gradnje premašiti milijardu eura?

U postupku dobijanja ponuda od zainteresovanih lica, „Škoda Praha“ je, kao što je poznato, dostavila preliminarnu cijenu od 338.5 miliona eura. S obzirom da pregovori još

traju, te da nije precizirana konačna cijena opreme, radova i montaže, Radni tim za praćenje projekta pokušaće da smanji prvobitnu cijenu. Pored toga, još nije određen ni način finansiranja gradnje, pa samim tim ni učeće sopstvenog kapitala, kao ni iznos potrebnih kredita. Finansiranje, naravno, podrazumijeva troškove osiguranja kredita i kamata na kredit, jer nije moguće uzeti kredit, a ne očekivati troškove finansiranja kredita.

U svakom slučaju, u cilju sprečavanja manipulacije javnošću, treba reći da će troškovi finansiranja projekta biti poznati tek kada se bude znao udio sopstvenih sredstava u finansiranju, ali ni u jednoj varijanti ukupan trošak Bloka II, sa troškovima kredita, ne bi trebalo da prede 450 miliona eura.

Utoj NVO ističu da će Blok II, uz troškove zdravlja i ekologije za 40 godina rada navodno koštati famoznih 2,5 milijardi.

To su paušalne i manipulatorske analize, nastale na osnovu netačnih podataka. Ako je ukupan iznos budžeta za zdravstvo u 2015. godini u Crnoj Gori bio 170 miliona eura, od čega se 80 miliona odnosi na zarade zaposlenih, zar ima logike kalkulacija MANS-a da će dodatni troškovi zdravlja zbog gradnje Bloka II biti preko 60 miliona eura godišnje i da će ovaj energetski objekat, koji se radi po ekološki najstrožijim standardima EU, uticati da se troškovi liječenja u Crnoj Gori gotovo dupliraju? Kako onda funkcioniše preko 300 termoelektrana u Evropi i da li i njih trošak za zdravlje građana košta 2,5 milijardi po elektrani?

EPCG je, kao društveno odgovorna kompanija, radi objektivnog prikaza uticaja aktivnosti TE „Pljevlja“ na životnu sredinu, naručila izradu ocjene teksta NVO Green Home „Uticaj TE Pljevlja na zdravlje stanovništva Pljevalja“, u kojem se navode podaci saopšteni u izvještaju MANS-a. Autori stručnog komentara, MSc Tihomir Popović, dipl. meteorolog, načelnik Odjeljenja za kontrolu kvaliteta vazduha Agencije za zaštitu životne sredine Republike Srbije i MSc Branko Micev, dipl.

meteorolog, samostalni savjetnik u Zavodu za hidrometeorologiju i seismologiju Crne Gore, u zaključku navode da autorka ovog teksta ne koristi precizne izraze i da je stručno i tehnički nedorečena. Nijesu predstavljeni ni dokazi da su obolijevanje i smrtni slučajevi u Pljevljima direktna posljedica uticaja Termoelektrane, što je vrlo važno.

Više je nego sigurno da će projekat TEP-II, uz realizaciju integralne toplifikacije grada, doprinijeti poboljšanju kvaliteta vazduha u grejnoj sezoni i samim tim smanjiti negativne efekte na zdravlje i troškove koji proizlaze iz postojećih okolnosti koje se ne mogu dovesti u vezu sa radom Termoelektran

Da li su u cijenu koštanja projekta uračunati troškovi adaptacije Bloka I, emisije CO₂ te troškovi revitalizacije Bloka II, nakon 25 godina rada? Mans tvrdi da se radi o stotinama miliona eura.

Adaptacija Bloka I ni u jednoj varijanti neće koštati ni blizu 100 miliona eura. Sve analize ukazuju da ekološko unapredjenje Bloka I kroz realizaciju Bloka II ne bi trebalo da košta preko 20 miliona eura, a bez Bloka II trošak adaptacije iznosio bi oko 40 miliona eura. Treba podsjetiti da je ekološka sanacija Bloka I dijelom ukalkulisana u cijenu ponude izgradnje drugog bloka.

Što se tiče troškova emisije CO₂, u preliminarnim kalkulacijama o isplativosti Bloka II uzeta je u obzir cijena ugljen-dioksida (CO₂), shodno direktivama EU. Inače, procjene ovog troška, koje mogu nastati tek u periodu eksplotacije novog energetskog objekta, preuzete su iz studije koju je za potrebe EPCG radila renomirana konsultantska kuća Poyri. Da sumiramo, troškovi emisije CO₂ u regionu u ovom trenutku ne postoje. Prilikom pravljenja finalne fizibilitet studije svakako će ovaj trošak ući u cijenu proizvodnje iz Bloka II. Stoga, troškovi koji

nastaju po ovom osnovu nijesu dio investicije, nego je riječ o dijelu troškova koji će nastati nakon što objekat bude pušten u funkciju, odnosno u periodu eksploatacije novog objekta. Inače, cijena CO₂ na tržištu EU je trenutno najniža u posljednjih nekoliko godina i iznosi oko pet eura po toni. Po-ređenja radi, prije nekoliko godina cijena je iznosila 15 eura po toni.

Što se tiče troška revitalizacije Bloka II, nakon projektovanog vremena on će biti uključen poput ostalih potrebnih ulaganja za nesmetan rad Bloka II. Ovo ulaganje će naći svoje mjesto u Studiji opravdanosti rada budućeg bloka.

Koliko trenutna proizvodna cijena uglja, kao ključnog imputa za proizvodnju, može uticati na isplativnost ulaganja u novi termoenergetski objekat?

Prilikom utvrđivanja cijene električne energije koja će se proizvoditi iz Bloka II, jedan od osnovnih parametara koji na nju utiče je cijena uglja. Prilikom definisanja cijene uglja u budućnosti svakako će se uzeti u obzir i troškovi zatvaranja kopova.

Na osnovu ulaznih podataka cijene opreme, montaže i građe, zatim strukture i cijene finansiranja, cijene uglja, projekcije cijene električne energije u regionu (Poyry studija), projekcije cijene emisije CO₂, i drugih parametara, utvrđuje se isplativost projekta koja će biti prezentovana kroz studiju opravdanosti. Tenderski postupak za odabir kompanije koja će raditi predmetnu studiju opravdanosti je u završnoj fazi. Da bi ona bila što kvalitetnija, ulazni parametri, koji su neophodni za izradu studije, treba da budu dobro postavljeni, a oni koji se moraju pretpostaviti (kretanje cijene električne energije u budućnosti) treba da se što bolje isplaniraju. Ukoliko se pokaže da projekt nije isplativ, sigurno nikome neće biti u interesu da se on realizuje. Pored toga, za realizaciju projekta tražiće se i kreditna sredstva. Sigurno je da nijedna finansijska institucija neće učestvovati u finansiranju projekta ako se pokaže da je finansijski neodrživ. Prema tome, ne postoji rizik da počne realizacija projekta ako on nije ekonomski isplativ.

Kako će se pad cijena električne energije na evropskim berzama, trenutno je cijena 30 €/MWh, odraziti na ovaj projekat?

Tačno je da je cijena električne energije u Evropi u padu i na najnižem nivou od otvaranja berze u Lajpcigu (22 €/MWh je vrijednost band električne energije). I cijena električne energije u regionu (berza u Madjarskoj) je u značajnom padu i za narednu godinu iznosi 36,5 €/MWh. Ali, da bi se preciznije govorilo o trenutnoj cijeni električne energije i predviđanjima za naredni period, treba razumjeti razloge pada cijene. Ako se uzme u obzir da su projekcije iz 2007. godine o kretanju cijene električne energije u narednom desetogodišnjem periodu predvidale da će cijena električne energije dostići 90 €/MWh u 2016. godini, a da je ona danas četiri puta niža, onda je veoma teško zaključiti kolika će biti cijena električne energije u narednom periodu, a posebno tokom 40-togodišnjeg rada Bloka II. Zato je i angažovan poseban

renomirani savjetnik (Poyry) koji će pokušati da odgovori i na ovo pitanje.

Kada je riječ o cijeni električne energije u regionu, treba posebno imati u vidu da je puštanjem u rad podmorskog kabela realno očekivati da će se pojavit nova šansa za plasman električne energije po povoljnijim cijenama od trenutnih u regionu (cijena električne energije na tržištu u Italiji je nekih 15% veća od cijene u regionu).

Isto tako, obaveza zemalja regiona da u pogledu zaštite životne sredine rad svojih termoelektrana do 2018. godine prilagode zahtjevima, predviđenim Direktivom 2010/75/EU (IED), neminovno će dovesti do rasta cijene električne energije u regionu.

Imajući u vidu navedeno, višak proizvodnih kapaciteta ne može ugroziti profitabilnost planiranih elektroenergetskih projekata, već naprotiv.

I na kraju, može li se dovesti u pitanje transparentnost ovog projekta?

Nakon prosleđivanja pozivnog pisma za dostavljanje ponuda, uz definisane osnovne tehničke i komercijalne zahteve za novu energetsku jedinicu i definisanje uslova partnerskog učešća u njegovoj realizaciji, započet je proces traženja strateškog partnera za zajedničko ulaganje, a ne samo isporučica opreme, ili investitora.

S obzirom na ovakav model u implementaciji projekta koji ocjenjuje spremnost partnera da udje vlasnički u kapital kompanije u Pljevljima, ili kroz trećeg partnera, tender u takvoj situaciji nije moguć.

Crna Gora posebnu pažnju poklanja Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, naročito kada je u pitanju princip transparentnosti i pravilo jednakog tretmana kod pristupa tržištu. Tako je poziv za dostavljanje ponuda poslat svim relevantnim kompanijama za koje je procijenjeno da mogu da odgovore na potrebe projekta, pri čemu je ispoštovano pravilo pristupa tržištu, shodno članu 76 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Podsjetiću da je poziv za dostavljanje ponuda za pregovaranje upućen na adresu 13 relevantnih kompanija. Kao najkompetentnije izabrane su, kao što je poznato, ponude kompanija Škoda Praha, Hubei i CMEC, nakon čega su pregovori nastavljeni sa kineskom kompanijom CMEC i češkom kompanijom Škoda. Trenutno se pregovara samo sa kompanijom Škoda Praha, čija je ponuda procijenjena kao najpovoljnija.

Da bi se posao mogao završiti bez javnog tendera, neophodan je međudržavni sporazum na kojem se paralelno radi u očekivanju usaglašavanja glavnog ugovora.

Međudržavnim sporazumom se stvara mehanizam za međudržavnu saradnju između kompanija iz Republike Češke i Crne Gore, a time i institucionalna podrška u realizaciji velikih investicionih poduhvata kao što je projekat izgradnje drugog bloka TE. Ukoliko dođe do realizacije navedenog strateškog partnerstva, odnosi između ugovornih strana biće regulisani posebnim ugovorima.

INTERVJU

IVICA JAKOVLJEVIĆ, DIREKTOR EFT RUDNIK I TERMOELEKTRANA STANARI U BOSNI I HERCEGOVINI

NOVI BLOK U STANARIMA POBOLJŠAĆE STABILNOST MREŽE U BIH I NA BALKANU

Ivica Jakovljević

Biljana Mitrović

PRILIKOM REALIZACIJE OVOG PROJEKTA, KOJI JE DONIO OPORAVAK EKONOMSKI POSRNULOG REGIONA, ISPOŠTOVALI SMO SVE EU DIREKTIVE IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE, A DOSADAŠNJA TESTIRANJA POKAZUJU DA SU EFEKTI NA OKOLINU ČAK BOLJI OD PROPISANIH, BOLJI I OD ONIH KOJE SMO REALNO OČEKIVALI - KAZAO JE U INTERVJUU ZA LIST ELEKTROPRIVREDA IVICA JAKOVLJEVIĆ, DIREKTOR EFT RUDNIK I TE „STANARI“ KOJA JE U PROBNOM RADU, A U SISTEM ĆE SE UVESTI SREDINOM GODINE

Koliki je značaj novoizgrađene TE Stanari za BiH i okruženje?

EFT Rudnik i Termoelektrana Stanari je članica EFT grupe koja se bavi trgovinom i investicijama u energetiku, posebno u Zapadnoj, Srednjoj i Jugoistočnoj Evropi. Njihov projekat u Stanarima je najveća investicija u energetski sektor u Bosni i Hercegovini u posljednje tri decenije. Iako se veći dio te investicije plaća direktno kineskoj firmi Dongfang Electric Corporation kao izvođaču radova, po našoj procjeni, skoro trećina novca je ostala u zemlji, zahvaljujući angažovanju lokalnih firmi.

U periodu rada elektrane najviše benefita imaće lokalna zajednica. EFT Stanari će zapošljavati oko 900 radnika koji će imati jasnu perspektivu i sigurnost jer će redovno primati lične dohotke koji su, usput, znatno iznad državnog prosjeka. Pored toga, država i lokalna zajednica ubiraće poreze, a ETF Stanari će im uplaćivati i koncesione naknade.

Sa energetske strane, novi blok od 300 MW, sa planiranim godišnjom proizvodnjom od 2.000 gigavatsati u baznom režimu rada i godišnjom potrošnjom uglja od oko 2,3 miliona tona, znatno će poboljšati stabilnost

mreže u Bosni i Hercegovini i na cijelom Balkanu.

Jeli bilo otpora javnosti i lokalnog stanovništva izgradnji termoelektrane?

Kod ovako velikih projekata određeni otpor uvek postoji. Bili su to pojedinačni interesi malog broja građana koji nijesu pozdravili ulaganja u razvoj i ekonomski oporavak svoga kraja. Projekat je bio na javnim raspravama iapsolutna većina lokalnog stanovništva ga je svesrdno podržala.

Kakva je sada situacija? Da li građani Stanara i okoline već osjećaju pozitivne efekte ovog projekta?

”

Kada smo preuzeeli rudnik vratili smo na posao sve radnike, od kojih je većina bila na prinudnom odmoru, isplatili im zaostale zarade i preduzetim mjerama pružili im šansu da rade i da dobro zarađuju

”

Stanovnici Stanara i okolnih opština su vrlo brzo osjetili pozitivne efekte dolaska EFT-a. Naime, kada smo preuzeeli rudnik vratili smo na posao sve radnike, od kojih je većina bila na prinudnom odmoru, isplatili im zaostale zarade i preduzetim mjerama pružili im šansu da rade i dobro zarađuju. Tako smo na samom početku dokazali da smo ozbiljan investitor i da smo tu da dugoročno ostanemo. Uložili smo velika sredstva u oporavak i stabilizaciju ovog regiona. Puštanjem termoelektrane u rad sredinom godine, ne samo kroz udvostručavanje broja radnika, nego i kroz ostale aspekte, pozitivni efekti za stanovništvo će biti značajno povećani.

Jeste li i pored niske cijene električne energije na berzi u Evropi od oko 30

evra po megavatsatu optimisti da je investicija od preko 550 miliona eura u energetski kompleks u Stanarima isplativa i zašto?

„Stanari“ su bili vrlo isplativ projekat kada je dogovorena izgradnja elektrane. Nažalost, pad cijena električne energije sa 70 na 30 eura po megavatsatu je uglavnom „pojeo“ taj profit, ali projekat nije uveo ispod linije održivosti. Mi smo dio električne energije prodali unaprijed, a optimisti smo kad je u pitanju povećanje cijena u budućnosti.

Koliko očekivanje daljih regionalnih integracija utiče na Vaš optimizam?

Regionalne integracije, u našem poslu, već su sprovedene, pa se to ne može negativno odraziti na naš projekat. Kao ozbiljna firma, takođe,

Termoelektrana Stanari će zapošljavati oko 900 radnika koji će imati jasnu perspektivu i sigurnost, a lokalna zajednica i država ubirače poreze i dobijati koncesione naknade

”

pratimo primjenu EU pravila, vezano za zaštitu životne sredine, koja će neminovno rezultirati ili velikim investicijama, ili gašenjem postojećih kapaciteta. To će uticati na povećavanje cijene električne energije u regionu.

Direktive Evropske komisije za postrojenja sa velikim ložištinama su vrlo stroge. Kako ste riješili ekološke probleme i kakvi su prvi pokazatelji?

TE Stanari je elektrana čiji će rad biti u potpunosti usklađen sa tehnološkim i ekološkim standardima Evropske unije. Projektovana je da ispunjava sve EU direktive iz oblasti zaštite životne sredine, a ispoštovani su i svi zakoni Bosne i Hercegovine. Imamo i garancije izvođača radova o ispunjavanju tih direktiva, a dosadašnja testiranja pokazuju da su efekti znatno bolji od propisanih. Efekti su bolji i od onih koje smo realno očekivali.

REGION

Ministar preduzetništva Hrvatske: Plomin C nam sigurno treba

Ministar preduzetništva Darko Horvat na energetskom investicionom forumu kazao je da Hrvatskoj Plomin C sigurno treba.

- Zašto bismo mi danas sporili da li nam je Plomin potreban ili ne. U energetskom bilansu Plomin nam sigurno treba. Plomin treba stvoriti i prepostavke da jedan veliki kontingenat obnovljivih izvora uđe u elektro-energetski sistem Hrvatske. S druge pak strane HEP mora shvatiti da je njegova ključna uloga stvaranje prepostavki u mreži da svi ti projekti, ovdnosno objekti, prvenstveno proizvodnog karaktera mogu na mrežu. Ako se te dvije stvari usaglase nema nikakvih prepreka da vrlo skoro s izgradnjom Plomina i ne započnemo - rekao je Horvat.

Forumu je prisustvovao i Hiroši Takigami, čelnici čovjek japanske korporacije Marubeni Europower, koja je favorit za izgradnju termoelektrane Plomin C.

24SATA.HR

Jašarević: Ulaganje u TE neophodno, Blok 7 u TE Tuzla prioritet

Generalni direktor EPBiH, Bajazit Jašarević kazao je kako je ulaganje u termoelektrane nezaobilazno te kako postojeće termoelektrane zavise od izgradnje zamjenskih blokova.

- Blok sedam u TE Tuzla je apsolutno prioritet. Nalazimo se u završnim razgovorima sa kineskim partnerima da se potpiše ugovor o izgradnji tog bloka. Sve je razriješeno osim vremena vraćanja kredita. Trenutno sa Vladom FBiH pokušavamo da dobijemo uslov vraćanja kredita na 15 godina sa pet godina grejs perioda. Značajan je i blok osam u Kakanju. Očekujemo da ćemo do 2018. riješiti modele finansiranja – naveo je Jašarević.

Uprava Elektroprivrede BiH je obilježila kao centralni zadatak da značajnim ulaganjem u rudnike poveća proizvodnju uglja i time obezbijedi stabilne količine uglja za proizvodnju, ali i za industriju i široku potrošnju.

FAKTOR.BA

TE Kostolac: Bićemo najčistija elektrana u sistemu EPS

U Ogranku „TE-KO Kostolac“ premašen je prošlogodišnji plan proizvodnje električne energije. Proizvedeno je ukupno 5.993.329 megavat-sati električne energije, a sistemu EPS-a isporučeno 2,1 odsto energije više od plana.

Direktor za proizvodnju električne energije „TE-KO Kostolac“ Dejan Ostojić, ističe da su visoki rezultati bili očekivani, bez dileme da li će plan proizvodnje biti ostvaren.

Ostojić ukazuje i na to da je na blokovima TE „Kostolac B“ dosta toga unaprijedeno sa aspekta ekologije.

- Smanjena je emisija praškastih materija u atmosferu, a na prvom bloku je smanjena emisija azotnih oksida. To je vrlo značajno za budući rad kako blokova, tako i društvenu zajednicu, jer činimo sve da naši blokovi zadovolje ekološke standarde propisane od strane državnih organa. Drugi značajan dio

posla koji nas očekuje je povezivanje sistema odsumporavanja na TE „Kostolac B“, što očekujemo da završimo u planiranim. Time ćemo potpuno zaokružiti ciklus na TE „Kostolac B“ i imati najčistiju elektranu u sistemu EPS-a, a možda i u regionu - rekao je Ostojić.

Već završene revitalizacije blokova B1 i B2, gradnja sistema za odsumporavanje koja je u toku, kao i predstojeća gradnja pristaništa, koje treba da se završi do kraja ove godine dio su prve faze kreditnog aranžmana sa Kinom povodom izgradnje novog bloka TE.

Takođe, u toku je izgradnja industrijskog kolosijeka koji treba da se završi do juna, a vrijednost investicije je 16 mil USD.

Novi blok termoelektrane u Drmnu gradiće se sredstvima kineskog kreditnog aranžmana dva za koji je potписан ugovorni sporazum. Vrijednost kredita je 715,6 miliona dolara, rok za izgradnju termobloka B3 snage 350 megavata je 58 mjeseci a glavni izvođač radova je kineska kompanija „SMES“. Novi blok treba da bude završen 2019. godine. Površinski kop Drmno do 2019. godine treba da bude proširen i osposobljen za proizvodnju 12 miliona tona uglja godišnje sa sadašnjih 9 miliona kako bi se obezbijedilo snabdijevanje novog bloka B3. Geološki kapacitet kopa Drmno procjenjuje se na 400 miliona tona uglja i to je dovoljno za potrebe funkcionisanja termoelektrana do

2052. godine kada treba da prestane sa radom i novi blok u Drmnju.

Vrijednost kineskog kredita je 608 miliona dolara, sa rokom otplate od 20 godina, grejs periodom od sedam i fiksnom godišnjom kamatom od 2,5 odsto. Ostala sredstava obezbijediće EPS i država. Ugovor obuhvata i dio koji se odnosi na proširenje kopa „Drmno“, a taj dio iznosi 97,6 miliona dolara.

Ukupna vrijednost obje faze projekta iznosi milijardu i 60 miliona dolara i to je jedna od najvećih investicija u EPS-u, a možda i u cijeloj Srbiji.

DANAS

Đokić: TE Stanari dokaz da je RS sigurna za investitore

Ministar industrije, energetike i rудarstva Republike Srpske Petar Đokić izjavio je u Beogradu da primjer Termoelektrane Stanari jasno govori da je Srpska područje u koje se može investirati, u kom se investicije realizuju i gdje postoji sigurnost za investitore.

Đokić je rekao da je Termoelektrana Stanari, koja je sada u fazi testiranja, a od maja bi trebalo da bude na mreži, samo jedan od niza projekata iz oblasti energetike koje realizuje Vlada Srpske i naglasio da je plan da do 2030. godine u oblast energetike bude uloženo 11,5 milijardi KM.

“Do sada smo u energetiku uložili 3,5 milijardi KM, što za Republiku Srpsku čini veoma veliku vrijednost. Nećemo na tome stati”, istakao je Đokić u obraćanju na skupštini Forum-a poslodavaca Srbije.

NEZAVISNE.COM

EU daje 12 miliona eura za energetski koridor na Balkanu

Evropska unija potvrdila je na Investicionom samitu Zapadnog Balkana u Londonu da će obezbijediti 12 miliona eura bespovratnih sredstava za izgradnju prvog električnog interkonektora između Albanije i Makedonije.

Kako je saopštila Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), koja je organizator samita, dio od ukupnog iznosa ovih sredstava je namijenjen, takođe, unapređenju mrežne efikasnosti infrastrukture operatora Makedonskog elektroprenosnog sistema (MEPSO).

Koridor za prenos električne energije Istok-Zapad, kako se navodi u saopštenju EBRD-a, ima za cilj povezivanje tržišta električne energije Bugarske, Makedonije, Albanije, Crne Gore i Italije.

Projekat je dio programa povezivanja Zapadnog Balkana, a finansiraće se sredstvima iz fonda Instrumenata za prepristupnu pomoć (IPA) kroz Okvir za investicije u Zapadni Balkan (WBIF).

INDIKATOR.BA

RS: Koncesija za izgradnju HE Buk Bijela

Vlada Republike Srpske trebalo bi da dodijeli „Elektroprivredi Republike Srpske“ i Hidroelektrani „Višegrad“ koncesiju za izgradnju hidroelektrane „Buk Bijela“, najavio je ministar industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske Petar Đokić.

Tokom poslaničkih pitanja i odgovora „Aktuelni čas“ u Narodnoj skupštini Republike Srpske, Đokić je rekao da će Vlada sa „Elektroprivredom Republike Srpske“ potpisati ugovor o koncesiji, kojim će „Elektroprivreda“, odnosno Hidroelektrana „Višegrad“, biti nosilac izgradnje „Buk Bijele“, kapaciteta 93 megavata.

„Kada ovaj objekat bude izgrađen to će znatno poboljšati energetski bilans Republike Srpske i dati dodatnu snagu proizvodnim kapacitetima Elektroprivrede Republike Srpske“, istakao je Đokić.

On je zaključio da Vlada Republike Srpske na taj način pokazuje visok nivo odgovornosti prema nacionalnim i prirodnim resursima u Srpskoj.

ELEKTROENERGETIKA.INFO

Albanija u regionu najbolje plasirana po energetskom sistemu

Svjetski ekonomski forum (SEF) objavio je izveštaj “Indeks performansi globalne energetske arhitekture 2016”.

Najbolje performanse energetskog sistema u svijetu ima Švajcarska, od članica EU najbolje rangirana je Švedska a posljednji na globalnoj listi je Bahrein. Analitičari SEF ocjenili su da geopolitički konflikti, „sajber“ bezbjednost i promjene u energetskoj infrastrukturi predstavljaju najveći izazov, ali i najveću šansu, za energetsku arhitekturu u svijetu.

Medju rangiranim zemljama iz okruženja, najbolju energetsku arhitekturu ima Albanija, koja je na 17. mjestu globalne liste, a slijedi Hrvatska na 18. poziciji, Srbija zauzima 74, dok je Bosna i Hercegovina 93. U prethodnom izveštaju Albanija je bila 13, Hrvatska 21, a BiH 102.

Godišnje rangiranje Svjetskog ekonomskog foruma treba da pomogne zemljama da odgovore na izazove energetske transformacije i identificuju prilike u svojim energetskim sistemima.

Najbolje plasirane na globalnoj listi ponovo su Švajcarska (1.) i Noreška (2.) jer obe imaju dobro izbalansirane energetske sisteme. Švedska je 3, Francuska 4, Danska 5, Austrija 6. a Španija 7. i tih sedam zemalja ima isti broj poena (0,8 na listi od 0 do 1 gde je 1 najviše).

SEF ocjenjuje da su vodeće svjetske ekonomije i dalje slabije rangirane jer njihova energetska tranzicija traje duže zbog kompleksnosti energetskih sistema.

Kako se navodi, uz izuzetak Francuske, nijedna od 12 zemalja sa najvećim bruto domaćim proizvodom (BDP) u svijetu nije među deset prvoplasiranih.

SAD su 48. na svijetu po performansama energetskog sistema, Japan je 50, Brazil je sa 25. mjestom najbolje plasirana zemlja BRIKS, Rusija je 52, Južna Afrika 76, Indija 90. a Kina 94.

Kada je riječ o diversifikaciji izvora energije kao riziku i šansi za unapređenje energetskog sistema, SEF ocjenjuje da taj trend dijelom predvodi ekspanzija obnovljivih izvora koji nude niske i stabilne operativne troškove.

Više razvijenih zemalja, uključujući Austriju, Finsku, Dansku, Portugaliju, Njemačku i Francusku, predvode energetsku tranziciju na alternativne i obnovljive izvore.

Gledano na globalnom nivou, kapaciteti za proizvodnju struje iz obnovljivih izvora skočili su za 650 odsto u poslednjih deset godina i učestvuju sa 6 odsto u ukupnoj proizvodnji.

ELEKTROENERGETIKA.INFO

Prvi put negativna cijena na CROPEX-u

Na hrvatskoj berzi električne energije CROPEX prvi put je na dan unaprijed tržištu ostvarena negativna cijena električne energije.

Negativna cijena je ostvarena krajem februara i iznosila je -6,00 €/MWh. Negativne cijene su sastavni dio tržišta te odražavaju prezasićenost pri stvaranju ravnoteže između ponude i potražnje, kada su oni koji prodaju električnu energiju spremni da plate njeno preuzimanje. Javljuju se u trenutku velike nefleksibilne proizvodnje te niske potražnje, pretežno noću, vikendima ili praznicima.

Negativne cijene prvi put su se pojavile na njemačko-austrijskom dan unaprijed tržištu električne energije, 2010. godine javljaju se i na francuskom tržištu, a 2013. i na švajcarskom. U sklopu Multiregional Coupling (MRC) inicijative, definisana

je dozvoljena granica najniže (negativne) cijene koja iznosi -500 €/MWh

ENERGOPORTAL.INFO

Puštena u rad solarna elektrana u Varaždinu

U četvrtak 18. februara 2016. godine u Varaždinu u Republici Hrvatskoj puštena je u rad solarna elektrana na krovu poslovno-ekonomskog objekta „Parkovi“.

Gradonačelnik Varaždina Goran Habuš ovom prilikom je izjavio da je zadovoljan postavljanjem ove solarne elektrane čija je snaga 23 kW. On je najavio i da je u planu postavljanje solarne elektrane snage 147 kW na panele iznad Gradske tržnice, kao i da je u pripremi projekt postavljanja solarne elektrane snage 200 kW na Varteksovom parkingu u organizaciji Tehnološkog parka i Centra kompetencije za obnovljive izvore energije.

Direktor „Parkova“ Marin Bašić istakao je da će solarna elektrana smanjiti troškove objekta za oko 50 odsto, ali i da će se višak proizvedene električne energije prodavati.

Vrijednost projekta iznosi oko 200 hiljada kuna, a Fond za zaštitu životne sredine i energetsku efikasnost obezbijedio je oko 40 odsto investicije. Očekuje se da će 105 postavljenih solarnih panela godišnje proizvoditi oko 29,25 MWh električne energije.

ENERGETSKIPORTAL.RS

AKTUELNOSTI

NAGRADNA IGRA „NEKA VAS VOZI DOBRA ENERGIJA“

DODIJELJENI KLJUČEVI AUTOMOBILA SREĆNIM DOBITNICIMA

www.epcg.com

Izvršni rukovodilac FC Snabdijevanje, Vladimir Bojičić, uručio je u petak 01.aprila 2016.godine, ključeve automobila FORD MONDEO, Savki Perović sa Cetinja (preplatni broj 22144959), dobitnici glavne nagrade u igri «Neka vas vozi dobra energija» koju je za crnogorska domaćinstva pokrenula, 1.decembra prošle godine, naša kompanija.

“Svakog mjeseca čim primim penziju ja platim račune. Vozač sam preko 30 godina pa se nadam da će mi automobil lijepo poslužiti”, kazala je srećna dobitnica koja je metodom slučajnog uzorka izvučena iz baze domaćinstva, koja 31. decembra 2015. godine nisu imala dug za utrošenu električnu energiju.

Ključevi prvog od ukupno četiri automobila FORD FOKUS uručeni su i dobitniku prvog kola drugog ciklusa naše nagradne igre. To je Kasmi Ali iz Ulcinja (preplatni broj 20 222 194).

“Želim da se zahvalim Elektroprivredi. Kad su me kontaktirali to je bilo jedno veliko iznenadjenje. Nikada ranije

nisam dobio neku sličnu nagradu, a i ne učestvujem u nagradnim igrama, ali u vašoj učestvujem, jer redovno plaćam račune”, kazao je Ali, kupac koji 29.februara nije imao duga za utrošenu električnu energiju.

Drugo kolo nagradne igre NEKA VAS VOZI DOBRA ENERGIJA 2 je u toku, a dobitnik drugog Ford Focus-a znaće se u maju. U bazi za izvlačenje automatski će se naći sva domaćinstva koja 30. aprila ne budu imala duga za utrošenu električnu energiju. Treći Ford Focus dodijeliće se u julu (za stanje duga 0 na kraju juna), a četvrti u septembru (za stanje duga 0 na kraju avgusta).

Treći ciklus nagradne igre planiran je za oktobar 2016. godine, kada ćemo pokloniti još jedan automobil Ford Mondeo uz mnoge druge nagrade, a u tom ciklusu pravo učešća imaće samo članovi ZLATNOG TIMA, odnosno svi potrošači koji od decembra 2015. do novembra 2016. godine budu redovno, u kontinuitetu, plaćali račune za utrošenu električnu energiju.

ŽIVOTNA PRIČA

MILINKO RAIČEVIĆ, ŠEF MAŠINSKE SLUŽBE HE „PIVA“

TRIDESET GODINA VJERNOSTI ELEKTRANI

Olivera Vušanović

S obzirom da su Milinko Raičević i njegov brat blizanac Mirko rođeni u Šćepan Polju, slikovitom selu, gdje spajanjem Pive i Tare nastaje rijeka Drina, mogli su do mile volje uživati u ljepotama prirode ili brzacima poznatih rijeka ali su, zato, oko školovanja morali da se pomuče. Naime, u selu je samo postojala škola sa četiri osnovna razreda. U Foči su završili sljedeća četiri, dok su srednju tehničku školu morali pohađati u Goraždu. Diplomirali su na Mašinskom fakultetu u Podgorici.

Milinko se rado sjeća svih ovih dana koji su bili ispunjeni materijalnom oskudicom ali bogati životnom radošću i zdravom ambicijom da se pomogne roditeljima u seoskim poslovima, ali i da se uči škola i završi fakultet. Bilo je to vrijeme kad je omladina u selu još uvijek mogla sastaviti jednu fudbalsku ekipu. Kao odličan đak, Milinko je imao stipendiju Titovog fonda od koje je sebi i bratu mogao finansirati studentski dom i knjige. Istina, kaže on, ljudi su tada bili skromniji, mladi, takođe. Nije bilo današnjih tehnoloških pomagala pa su se studenti družili, odlazili na korzo i, samo ponekad, ili u specijalnim prilikama, posjećivali kafanu. Mjesto dobre zabave, skoro besplatne, bio je i domski Disko klub, igranke, a tu je bila i kraljevska igra – šah. Kad im se igrao fudbal, kaže Milinko, nisu morali imati skupu opremu i plaćati salu. Jednostavno bi u Podgorici odabrali livadu i „pikali“ loptu.

Poslije ispitnog roka, kad bi dolazio kući, sačekivala bi ga koševinu. Intelektualni rad zamjenjivao je na dvadesetak dana najtežim fizičkim poslovima. Poslije toga, postajalo je opuštenije. Vrijeme se provodilo u ribolovu, na Tari, u plivanju.

Kad je, kao diplomirani inženjer mašinstva, 1985. godine došao u HE „Piva“, poslije nikšićke Željezare i Metalca, naišao je na kolektiv pun mladih ljudi. Poslovi na prvom radnom mjestu, inženjera za proizvodne agregate, bili su mu poznati teoretski. Odmah je otpočeo sa proučavanjem literature i dostupnih projekata, a veliku pomoć u upoznavanju elektrane i njenih problema pružile su mu kolege. Danas, sa trideset godina staža u HE „Piva“, kao šef Mašinske

Milinko Raičević

ske službe, tvrdi da je to jedan od najboljih i najsložnijih kolektiva kome, na žalost, nedostaje mladih ljudi. Situacija se, kaže, Milinko, drastično promijenila od vremena kad je on počinjao. Danas pivskom elektranom dominiraju pedesetogodišnjaci koji se, istina, dobro nose, kako sa svakodnevnim zadacima, tako i sa krupnim poduhvatima. Naime, pogonska spremnost elektrane uvijek je na zavidnom nivou, a sljedeće godine očekuje ih kapitalni remont na prvom agregatu, a kasnije i na preostala dva. Oprema stara četrdeset godina zahtijeva posebnu brigu pa se posljednjih godina izvode radovi na modernizaciji ove vršne elektrane. Planirano je, kaže Milinko, da se, kroz modernizaciju i kapitalni remont, pogon osposobi za nesmetan rad u sljedećih dvadeset godina.

Iako je rad u HE „Piva“ otežan zbog specifičnih uslova, iako Milinko porodica, supruga Anka, čerka Ivana i sin Ivan žive u Podgorici, a on putuje svakog petka i vraća se u ponедjeljak na posao, dobar kolektiv i vezanost za posao koji voli, dovoljan su motiv da Milinko već decenijama bude jedan od najboljih i najcijenjenijih radnika elektrane smještene u kanjonu koji je po svojoj atrakciji jedna od svjetskih senzacija.

MLADE SNAGE

ŽELJKO PAVIĆEVIĆ, ŠEF SLUŽBE ZA NADGLEDANJE I KONTROLU SISTEMA

VIČNI U POSLU I HUMANOSTI

Olivera Vulanović

Iako je Željko Pavićević 1982.godine rođen na Cetinju, sa deset mjeseci obreuo se u Splitu. Tamo je otac, kao vojno lice, upućen na službu, i to u vojnu pomorsku bazu Lora, poznatu po kasnijim, dramatičnim, ratnim dogadjajima. Do ratnih vremena, porodica Pavićević živjela je mirno i skladno u prelijepom Splitu sa komšijama svih nacija. Burna vremena koja su uslijedila natjerala su ih na promjenu planova. Otac je godinu dana prije njih, zajedno sa vojskom, napustio Loru, a jedanaestogodišnji Željko i njegova majka radili su na dobijanju njegovog pasoša. U tome su, srećom, uspjeli u posljednjem trenutku jer je, upravo tih dana, upad naoružanih hrvatskih vojnika u njihov stan, sa zahtjevom da napuste Hrvatsku, označio i definitivan kraj dotadašnjeg života. Iako su otišli daleko, preko Mađarske put Nikšića, to nije bio kraj druženju sa prijateljima koje je Željkova porodica imala među Hrvatima, Muslimanima i svima ostalima koji su bili netaknuti iracionalnostima jednog teškog perioda.

Nikšić za Željka nije bio nova sredina jer je školske raspuste provodio kod očeve rodbine i tako stekao puno prijatelja. Poslije nekoliko godina zatišja, Željka je, kao šesnaestogodišnjaka, iznenada pogodila očeva smrt. Ipak, ni tako težak udarac nije ga pokolebao u nastojanju da ostane dobar momak i dobar đak. U dvoumljenju između Vojne akademije i Elektrotehnič-

kog fakulteta, prevagnula je ljubav prema tehnici. Studije u Podgorici protekle su, po njegovim riječima, lijepo, u određenim periodima, čak i opušteno. Naime, Željko je kampanjašio u učenju žećeći da isproba sve čari studentskog života, od boemštine, do putovanja, popularnih „Elektrijada“ itd. Međutim, kad je trebalo, pokazivao se kao uspiešan i na ispitima. U tome mu je, kaže, mnogo pomagalo učenje u društvu sa kolegama Milicom Popović i Gojkom Blagojevićem, sa kojima je radio na rješavanju matematičkih problema. Slučaj je htio da se i oni, kao mladi inženjeri, zaposle u Elektroprivredi godinu dana prije njega.

Kao pripravnik, Željko je u HE „Piva“ došao 2011. godine i u početku radio kao sistem administrator za ESIAS. Kao svaki početnik, i Željko je morao proći period adaptacije i upoznavanja elektrane u čemu mu je svesrdno pomogao tadašnji mentor, Željko Jovović, šef Sektora za održavanje HE „Piva“. Njemu je, kaže, zahvalan i na poslu koji danas obavlja, kao šef Službe za nadgledanje i kontrolu sistema.

U trenutku kad mu je ostalo samo mjesec dana do kraja pripravničkog staža, Željka je čekalo još jedno upoznavanje, ovoga puta sa tajnama i opasnostima pivske zime. Naime, vraćajući se sa posla autobusom, na putu do elektrane, prije Plužina, niz strme planinske padine obrušile su se lavine

Željko Pavićević

i blokirale autobus sa obadvije strane. Njih pedesetak ostalo je zarobljeno ostatak dana i cijelu noć, da bi sljedećeg dana „prteći“ osamdesetak metara kroz duboki snijeg do jezera, bojeći se novih lavina, tražili u mećavi brod koji je došao po njih. To je zima koja se ne zaboravlja, priča nam Željko i, na sreću više se nije ponovila, evo šesta godina od kako je stalni član pivskog kolektiva.

Inače, pivski kolektiv je radna sredina koja se voli. Možda tome doprinosi fizička izolovanost, pa su ljudi upućeni jedni na druge, tek, Željko, svoje neposredne kolege pomjenje u najljepšem smislu, kao stručnjake i kao humaniste. Naime, tehničari Kostadin Pejović i Miladin Ristić, kao i gl. inženjer za elektroniku, Rajko Glušica, osim što su vični svom poslu, svi iz grupe, uključujući i Željka, su dugogodišnji dobrovoljni davaoci krvi. Čitava radna grupa razmišlja kao jedan i značajno doprinosi njegovanjem saosjećanja sa ljudima kojima je potrebna pomoći ili im je, čak, ugrožen život. U elektrani se bave održavanjem SCADA sistema, sistema za nadzor i upravljanje elektranom, vode računa o DC razvodu, o svim vrstama telekomunikacionih veza Pive sa ostatkom svijeta itd.

Kad završi posao u elektrani, Željko, na magistarskim studijama, pokušava da spoji teoriju i praksu. Još nije odlučio koju će tezu izabrati, ali će se, svakako, ticati nekog segmenta kompleksne rutine pivske elektrane.

IZ DRUGOG UGLA

MARIJA JANJUŠEVIĆ, IZVRŠNI RUKOVODILAC DIREKCIJE
ZA PLAN, KONTROLU I IZVJEŠTAVANJE

ŽENAMA JE TEŽE

Olivera Vulanović

Danas su glasni, nekad i preglasni, borci za ženska prava. Često se zapitamo: zar nije završena ta borba koja je počela još u devetnaestom vijeku? Očekujemo da je dovoljno da žena posjeduje potrebne kvalifikacije i neophodnu upornost da bi se potvrdila i zauzela cijenjena i dobro plaćena mjesta u društvu. Ali da li je baš tako?

Jedna od onih koja je stručnjak u svom poslu i, zašto ne reći, šarmantna i ambiciozna, je Marija Janjušević, izvršni rukovodilac Direkcije za plan, kontrolu i izvještavanje. Iako je sopstvenim snagama, uz mnogo truda i rada, poslijevršenog Ekonomskog fakulteta, uspjela da zauzme istaknute pozicije, najprije u Pivari, na svom prvom radnom mjestu, potom, od 2013. u Elektroprivredi, Marija tvrdi da to ženama teže polazi za rukom nego muškarcima.

Često se, kaže, nalazila na menadžerskim sastancima gdje je bila jedina žena, među dvadesetak muških kolega. Žene su, za to vrijeme, unosile kafu, ili, eventualno, rezervisale karte za putovanja svojih prepostavljenih. Zašto je to tako, nema odgovor, pogotovo što je i ona svjedok da na fakultetima ima podjednak broj nadarenih studenata oba pola.

Marija smatra da je uspjela baš zato što je žena i što se nije takmičila sa muškarcima. Misli da treba njegovati međusobne razlike koje nas čine onim što jesmo. U skladu sa tim, svako treba da se služi sopstvenim alatima, odnosno, prednostima svoga pola, u najljepšem smislu te riječi. Kad je ona u pitanju, to su, između ostalih, vrline bliske ženskom senzibilitetu: beskrajna predanost radu, empatija, strpljenje, tolerancija, poštovanje tude ličnosti, podsticanje različitih, kreativnih ideja...

Iako je, za nju, briljantu učenicu i studentkinju, građenje uspješne poslovne karijere bio prirodan slijed stvari, rano je poželjela da rodi djecu. Tako je prvu djevojčicu, Josipu, dobila oko svog dvadeset šestog rodendana, a sa njom i pitanje: zašto se opredijelila za porodicu kad može puno toga da postigne u karijeri?! Tako je bilo i poslije druge djevojčice, Anike, a Marija je na sve samouvjerenou odgovarala: „Ja imam perspektivu i sve će postići“.

Naoružana samosvješću, bez krupnih riječi i velikih parola, Marija se za svoje pravo i na porodicu i na željeno radno mjesto borila marljivo, promišljeno i uz ogromnu majčinu podršku. Magistrirala je sa tezom: „Izgradnja sistema

Marija Janjušević

poslovne inteligencije za nabavku proizvodnog preduzeća“ i odmah je primijenila u praksi, u svom prvom kolektivu. Od tada, pa sve do danas, čak i kad joj nije išlo dobro, i kad je gubila prilike, smatrala je da su gubici počeci nečeg novog. Pozitivno mišljenje, kojem je sklonila, bilo joj je pomagač u svim životnim iskušenjima.

Ono što je, svakako, očvrsnulo njen karakter bio je sport koji je, jedno vrijeme, bio centar njenog svijeta. Naime, do tinejdžerskog doba, uspješno je trenirala košarku u nikšićkom "Rolingu" i slovila za jednu od najtalentovanih košarkaških nada u Crnoj Gori. Ipak, stizala je da ide i na ples, u ritmičku sekciju i na hor. Obožavala je da bude angažovana na više strana. Kad je došlo vrijeme da postane profesionalac u košarci, njeni majka, takođe ekonoma, nije je vidjela u tom miljeu. Tako se i Marija opredijelila za ekonomiju i nije se pokajala. Dotadašnju strast prema sportu zamijenila je strašću prema učenju i naući.

Polazak u srednju školu kod Marije je značio potpunu promjenu interesovanja i sticanje novih prijatelja, van sporta koji su dodatno obogatili njen svijet. Okrenula se učenju i postizala izuzetne rezultate, naročito u matematici. Godinama je, preko ljeta, isla u istraživačku stanicu Petnica, kod Valjeva, gdje je grupa naučnika iz Srbije okupljala talentovane srednjoškolce iz bivše Jugoslavije kako bi ih podsticali na naučno – istraživački rad. Najdragocjenije što je otuda donijela bilo je saznanje da treba izaći van granica sopstvene sigurnosti, možda i narcisoidnosti. Činjenica je, zaključila je, da se možemo popravljati i usavršavati samo upoznajući i bolje od sebe.

I pored mnogobrojnih pozitivnih iskustava koja je imala u srednjoškolskim godinama, Marija izdvaja svog gimnazijskog profesora srpskohrvatskog jezika, Slobodana Boškovića koji je, kaže, ostavio traga u njenom razvoju. Slušajući njegova inspirativna predavanja zavoljela je da čita i naučila da misli. Shvatila je da se u idejnim i misaonim dubinama literarnih genija prošlosti nalaze ista pitanja koja muče današnjeg čovjeka. A, kako se boriti sa univerzalnim problemima? Marija mnoge odgovore traži čitajući vrhunsku literaturu. Bržljivo gradi i čuva svoj mikrosvijet u čijem središtu se nalaze dva velika pokretača i inspiratora, dvije slatke djevojčice.

DRUŠTVO

Saradnja CZIP i EPCG

RODE U BERANAMA DOBILI SIGURNIJI DOM

birdwatchingmn.org

Na inicijativu CZIP-a, Elektroprivreda Crne Gore rado je prihvatile da podrži poboljšanje uslova gniježđenja za jedini par roda u Crnoj Gori, koji gnijezdi u Polimskoj ulici u Beranama na stubu za električnu energiju.

Platforma za gniježđenje biće novi sigurni dom za rode. Platforma je napravljena po uzoru prakse evropskih elektroprenosnih sistema i ima cilj da sprječi izazivanje kratkih spojeva na žicama za električnu energiju i da osigura sigurno gnijezdo mlađih roda. U nekim zemljama dešavalo se da se zbog godinama nagomilanih materijala gnijezdo od velike težine sruši. Imajući u vidu da je ovo jedini par koji nas posjećuje CZIP i EPCG nijesu htjeli da dozvole takav rizik.

Roda je migratorna vrsta, iz Afrike se obično vraća krajem marta ili početkom aprila, a čuveni par roda stigao je u Berane 2012. godine, prije čega 116 godina nijesu postojali pisani nalazi o rodama na području Crne Gore. Ubrzo je sprovedena i anketa gradana o imenima te ovaj par ponosno nosi imena Perko i Perka Rodić.

BURNE REAKCIJE GRADANA

Da bi se postavila platforma, staro gnijezdo moralo se prethodno ukloniti sa stuba. Čim je primijećena akcija uklanjanja gnijezda, građani su počeli da zastajkuju, prvo dobacuju a onda i otvoreno upućuju kritike ne odobravajući uklanjanje gnijezda. Neki su govorili da je sramota, drugi da je ovo simbol Berana i da ne dozvoljavaju uklanjanje. Nakon pojasnjenja od strane CZIP-a, građani su sa oduševljenjem pozdravili ovaj čin i izrazili brigu zbog "kašnjenja" para, navodeći da su se obično vraćale do 21. marta.

GNIEZDO RODE – PTIČJI GRAD

Rode grade jedno od najvećih i najtežih gnijezda. Gnijezda svijaju na krovovima, dimnjacima, zidovima, stogovima sijena i slame, telefon-skim stubovima, drveću, a ponekad i na zemlji. Kada jednom napravi gnijezdo, roda se obično vraća narednih godina dajući gnijezdu novi sjaj.

Mužjaci roda, inače, prepoznati su kao pravi džentlmeni - svake godine pri povratku sa zimovanja u Africi, prvo dolazi mužjak da obavi pripreme za dolazak svoje partnerke, čisteći i dograđujući stari dom. Na ovaj način gnijezda nerijetko dostižu prečnik i veći od 2m.

Ovakvo gnijezdo, posebno tokom zimskih mjeseci često je skrovište velikog broja malih ptica, zato se često i nazivaju ptičji gradovi. CZIP i EPCG planirali su još zanimljivih akcija za unaprijedenje stanja populacije roda i sa nestrpljenjem isčekujemo njihov povratak.

SVIJET

Sat za Planetu

Svjetski fond za prirodu (WWF) jubilarno, deseti put, organizovao je globalnu kampanju "Sat za Planetu".

U subotu, 19. marta u 20.30 sati, preko 7000 gradova širom svijeta je učestvovalo u akciji, gašenjem svjetla na 60 minuta i time još jednom poslali snažnu poruku da su spremni da preduzmu korake kojima će doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena.

Od nastanka, 2007. godine u Sidneju, ova inicijativa je postala globalni pokret kome se prošle godine pridružilo rekordnih dvije milijarde ljudi iz 172 zemlje svijeta.

Ovom kampanjom se građani širom svijeta nastoje edukovati o racionalnom korišćenju energije ali i svim drugim cincicima za koje se smatra da su uzročnici klimatskih promjena, dok je gašenje svjetla na 60 minuta, simboličan način, odnosno performans kojim se nastoji skrenuti pažnja na probleme u sredini u kojoj živimo na zanimljiv način.

RTCG

Prošle godine u EU instalirano novih 12.800 MW vjetroelektrana

U 2015. u Evropskoj uniji instalirano je 12.800 novih MW vjetroelektrana, što je porast od 6,3% u odnosu na 2014., i više od bilo kojeg drugog izvora energije, pokazuju podaci EWEA-e objavljeni u Wind in Power 2015. European Statistics.

Vjetroelektrane su činile 44% ukupnih instaliranih kapaciteta u EU prošle godine. Sada na nivou EU ima 142 GW instaliranih vjetroelektrana od čega 131 GW na kopnu i 11 GW offshore. Od 2000. vjetroelektrane čine trećinu ukupnih novih instaliranih kapaciteta.

Njemačka je zemlja sa najviše instaliranih vjetroelektrana (45 GW), slijede Španija (23 GW) i Velika Britanija (14 GW). U 2015. godini je u energiju vjetra investirano 26,4 milijarde eura, što je 40% od ukupnih investicija u 2014. U prosječno vjetrovitoj godini kapaciteti vjetra instalirani u EU proizveće 315 TWh električne energije, čime se potvrđuje 11,4% potreba zemalja EU. U gradnji je 1.900 MW novih VE, a za 3.034 MW donesena je konačna odluka o finansiranju.

ENERGOPORTAL.INFO

Klimatski sporazum u Parizu umalo pao zbog neobične gramatičke greške

Konferencija COP21 u Parizu koja je okupila 195 zemalja postavila je širokoobuhvatan cilj eliminisanja neto povećanja emisije staklenih gasova u ovom vijeku.

Stvoren je sistem koji treba osigurati podsticaj zemljama da dobrotoljnim domaćim mjerama smanje emisije, i pružiti podršku zemljama u razvoju ulaganjem milijardi dolara kako bi se lakše nosile s tranzicijom. Samo nekoliko sati prije velikog slavlja, izbiila je velika kriza koja je skoro potopila sve nadе u dogovor oko klimatskih promjena – i to na samom zaključivanju sporazuma.

Naime, pravni su savjetnici iz delegacije SAD-a primijetili promjenu između predzadnje i finalne verzije sporazuma koja je bila prezentovana. Na mjestu gdje u svim prethodnim verzijama stajala riječ „should“, u konačnoj je verziji, iz nekog nepoznatog razloga, postavljena riječ „shall“.

„Should“ je engleska riječ koja u prevodu znači „trebalo bi“, dok je „shall“ puno bliža našem „bicē“. Bila je to naizgled mala greška ali sa ogromnim implikacijama. Jednostavno, „should“ nalaže moralnu obavezu nacija, ali ne tjera ih da zaista učine nešto. S druge strane, „shall“ znači kako postoji zakonska obaveza da se preduzme akcija.

Da je u konačnom tekstu korišćena riječ „shall“, značilo bi to kako Amerikanci moraju dobiti odobrenje Kongresa kako bi pristali na sporazum – a to je nešto što se, u pravilu, smatra apsolutno nemogućim. Da to nije promijenjeno, ne samo da SAD nikada ne bi mogle potpisati, nego i Kina (kao najveći svjetski zagađivač) ne bi htjela potpisati nešto što Amerikanci ne žele.

Naravno, kao i svaka politička odluka, ovo se nije završilo na običnom ispravljanju teksta. Neke su nacije ovo vidjele kao ozbiljnu promjenu i tražile ponovno otvaranje pregovora. Konkretno, Nikaragva koja se protivila dogovoru, vidjela je ovo kao priliku da uspije u inicijalnom naumu i prekine pregovore.

Uslijedile su hitne intervencije na najvišem nivou – predsjednik SAD-a Barak Obama i vođa Kube Raul Castro apelovali su na postizanje dogovora obavljajući telefonske razgovore s predstavnicima Nikaragve kako bi ih nagovorili da odustanu od svog nauma. Takođe, Kina je lobiranjem odigrala značajnu ulogu u uvjeravanju nacija da dopuste promjenu u zadnjem trenutku. Pritisak je uspio. Svi „shall“-ovi promijenjeni su u „should“-ove, tekst je vraćen na glasanje i prošao. Sporazum je uspješno prihvaćen.

ENERGETIKA-NET.COM

Kina gradi 30 nuklearki, u planu još 130

Kina će izgraditi 30 nuklearnih elektrana u državama duž rute "Jedan pojas, jedan put" do 2030. godine.

Kako je rekao predsjednik Nacionalne kineske nuklearne kompanije Sun Kin, ukupno 70 država već planira ili razvija svoje nuklearne projekte, dodajući da se procjenjuje da će do 2020. godine biti izgrađeno još 130 nuklearnih elektrana, prenose Čajna dejli i Sinhua.

"Mi se suočavamo s veoma jakom konkurenjom na međunarodnom nuklearnom tržištu", izjavio je Sun.

On je dodao da zemlje kao što su Rusija, Južna Koreja, Japan i SAD "agresivno istražuju globalno nuklearno tržište".

"Jedan pojas, jedan put" obuhvata područja duž "Privrednog pojasa puta svile" i "Pomorskog puta svile za 21. vijek", inicijative koju je predložio predsjednik Kine Si Činping u cilju jačanja regionalne ekonomske integracije i infrastrukturnog povezivanja.

Prema podacima Državne energetske administracije (NEA), Kina trenutno ima 30 nuklearnih elektrana s kapacitetom od 28 miliona gigavati i još 24 jedinica čija je izgradnja u toku.

B92

Gazprom najavio novi gasovod ispod Crnog mora

Ruski Gazprom, italijanska kompanija Edison SpA i grčka DEPA potpisali su u Rimu memorandum o razumijevanju za razvoj projekta izgradnje gasovoda koji bi dopremao gas iz Rusije po dnu Crnog mora preko trećih zemalja do Grčke, a potom iz Grčke u Italiju, izvjestila je grčka novinska agencija ANA.

Memorandum su potpisali generalni direktor Gasprom-a Aleksej Miler, generalni direktori Edisona SpA Mark Benajun i grčkog DEPA Teodoros Kicakos.

DEPA i Edison osnovali su ranije zajedničko preduzeće, Posejdon, sa ciljem izgradnje podvodnog gasovoda koji će povezati Grčku i Italiju, da bi nakon potpisivanja najnovijeg memoranduma, dvije kompanije saopštile da će iskoristiti rezultate radova koji su realizovani u okviru projekta ITGI Posejdon.

"Razvoj unutarevropskog kapaciteta za tranzit gasa je od ključnog značaja za poboljšanje pouzdanosti i bezbjednosti usporuka prirodnog gasa iz Rusije do svih kupaca širom Evrope", izjavio je Miler poslije potpisivanja memoranduma, a prenosi Raša tudej.

Oživljavanje projekta ITGI Posejdon je, prema riječima direktora DEPA, važan korak naprijed ka većoj energetskoj bezbjednosti u EU, koji će takođe osnažiti ulogu Grčke kao važnog centra za transport gase.

NEZAVISNE.COM

Američki gas stigao u Evropu

Prva pošiljka američkog gasa stigla je u Evropu. Ineos, hemijska kompanija u Norvešku je dopremila 27.500 prostornih metara američkog etana.

Pošiljke prema Inesovoj britanskoj rafineriji u Grejndžmautu krenuće kasnije ove godine.

"To je od strateške važnosti za Ineos i Evropu. Znamo da je gas ekonomski revitalizao američku industriju i proizvodnju i prvi put u Evropi imamo pristup toj bazičnoj energiji", kazao je Džim Retklif, predsjednik i osnivač Ineos-a koji je utrošio dvije milijarde dolara na različite aspekte uvoznog programa kompanije u zadnjih pet godina.

Ineos namjerava stvoriti "virtualni gasovod" između SAD-a i Evrope gradnjom osam namjenskih brodova kojima će preko Atlantika povezati dva kontinenta kontinuiranim isporukama.

ENERGOPORTAL.INFO

SA SVIH MERIDIJANA

FRANCUZI GRADE 1.000 KM SOLARNOG AUTOPUTA: PROIZVODIĆE ELEKTRIČNU ENERGIJU ZA PET MILIONA DOMAĆINSTAVA

Francuska pokreće projekat koji će označiti novo doba u oblasti izgradnje puteva i energetike.

Francuska ministarka ekologije i energije Segolen Rojel najavila je kako država pokreće izgradnju 1.000 kilometara takozvanih "solarnih puteva".

Riječ je o potpuno novoj tehnologiji, gdje se na površinu puta stavljaju solarni paneli koji proizvode električnu energiju.

Solarni autoputevi su nazvani "Wattway" i jedan kilometar takvog

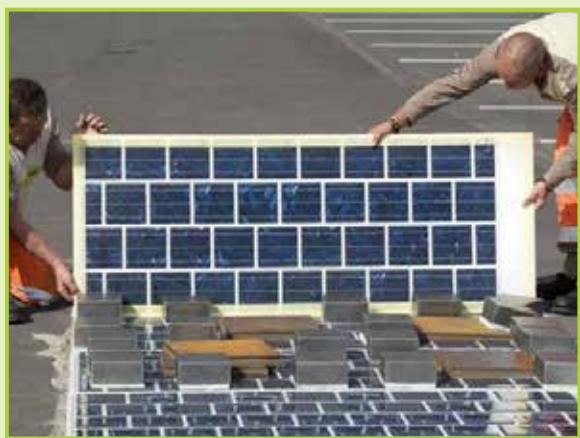
autoputa može proizvesti dovoljno električne energije za napajanje naselja od oko 5.000 stanovnika.

Kompanija "Colas", koja proizvodi solarne panele, ugrađivaće panele na nove francuske autoputeve.

Iz kompanije su kazali da će oko 1.000 kilometara takvih solarnih autoputeva proizvoditi dovoljno električne energije za pet miliona domaćinstava, što je oko osam odsto cijelokupne populacije u Francuskoj.

Proizvođač garantuje da njihovi solarni paneli mogu izdržati na stotinu hiljada vozila jer su, kako kažu, proizvedeni tako da pneumatici vozila bolje prijanjuju na takvu podlogu nego na klasični asfalt.

advanceplanet.com

IT SVIJET

NAUČNICI RAZVILI TOUCH SCREEN BEZ DODIRA

Njemački naučnici razvili su prototip "touch screen-a" kojim se može upravljati bez dodira prstom.

Beskontaktni ekran koji su razvili naučnici sa instituta Maks Plank i Univerziteta u Minhenu sastoji se od ultra tankih slojeva fosfatno-antmonske kiseline, koja je na sobnoj temperaturi kristalne čvrstoće i nanočestica silicijum dioksida i titanijum dioksida.

Kada se ljudski prst približi na nekoliko milimetara od ekrana, vlažnost iz vodenih molekula u kožnim porama pretvara se u električni signal pomoću tzv. fotonskih kristala.

Ekrani mobilnog telefona, laptopa i tableta na ovaj način više neće biti umrljani, a naučnici dodaju i da će beskontaktni ekrani imati važan higijenski učinak, posebno kada je riječ o korišćenju digitalnih usluga na javnim mjestima, poput bankomata ili automata za kupovinu karata.

Nije objavljeno kada će beskontaktni ekrani biti spremni za serijsku proizvodnju.

SPORT I REKREACIJA

BIZNIS LIGA CRNE GORE U KOŠARCI

Marko Burić

Košarkaški klub EPCG plasirao se u polufinale Biznis lige Crne Gore. EPCG je u četvrtfinalnoj seriji savladala Societe Generale banku sa 2:0.

Košarkaški klub EPCG u prvom meču slavio je sa 37:23 (10:6, 6:1, 11:4, 10:12).

Naša ekipa je odlično ušla u meč i na startu povela 5:0. Ipak, protivnik je uspio da uhvati priključak, ali u samoj završnici prve četvrtine Grbović je dao važne poene za 10:6.

U drugoj četvrtini naša odbrana je briljirala. Protivnik je postigao samo jedan poen, pa smo nakon prvog poluvremena vodili 16:7.

U nastavku smo kontrolisali igru, Vukotić je briljirao u napadu, a i pored opuštanja u četvrtoj četvrtini zabilježili smo ubjedljiv trijumf - 37:23.

Milan Vukotić je postigao čak 19 poena, Đordan je ubacio šest, Grbović 4, a po dva poena dali su Eraković, Prodanović, Vojičić i Brkuljan.

EPCG je u drugom meču savladala Societe Generale banku sa 39:35 (15:2, 9:9, 6:12, 9:12) i tako sa maksimalnih 2:0 u pobjeda prošla dalje.

Meč je počeo poenima Societe Generale banke, nakon čega se EPCG razigrala i serijom 15:0 napravila veliku razliku na kraju prve četvrtine.

Međutim, došlo je do opuštanja u nastavku, pa je protivnička ekipa uspjela da uhvati priključak, pa čak i da pride na poen zaoštaka u posljednjoj četvrtini (32:31).

EPCG je nakon toga odigrala dobar napad, Eraković je sjajnom trojkom vratio stvari na svoje mjesto. Uslijedila je penal završni-

ca, a na kraju se radovala naša ekipa.

Eraković je predvodio EPCG sa deset poena, Vukotić je postigao devet, Đordan osam, Vojičić sedam i Grbović pet poena. Trener Bojičić je ukazao šansu i rezervnim igračima u drugoj i trećoj četvrtini, dok je prva petorka u posljednjoj riješila pitanje pobjednika.

EPCG u polufinalu igra protiv Telenora.

PRIJATELJSKI SUSRET IZMEĐU EPCG I ED PODGORICA

Fudbalske ekipe EPCG i ED Podgorica odigrale su prijateljski duel, koji je pripao Podgoričanima.

Druženje je bilo u prvom planu, a domaćini susreta bile su kolege iz ED Podgorica, koje su na sjajan način dočekale Nikšićane.

U uzbudljivom duelu sa dosta golova ED Podgorica je slavila sa 9:7. Nakon susreta ekipa ED Podgorica organizovala je druženje u Podgorici. Što se tiče zvaničnih takmičenja, ED Podgorica je 12. na tabeli Mini-fudbal lige Crne Gore. Podgoričani imaju devet pobjeda, četiri remija i osam poraza.

KMF EPCG zauzima deveto mjesto u Amaterskoj ligi malog fudbala Nikšić sa 26 bodova (osam pobjeda, dva remija i deset poraza).

- Besplatna kontrola vida
- Akcijske cijene i kupovina na rate
- Veliki izbor dioptrijskih i sunčanih naočara najpoznatijih svjetskih brendova
- Sve vrste dioptrijskih sočiva vrhunskog kvaliteta
- Sve vrste kontaktnih sočiva

- Sunčane naočare sa dioptrijom
- Kompletna usluga odmah, uz najsavremenije uređaje
- Stručno osoblje i profesionalni savjeti pri kupovini
- Garancija i sertifikat na sve proizvode
- Savršen odnos cijene i kvaliteta

"COLOR OUTSIDE THE LINES" #Campaign4Change by Nishea Miller.

ray-ban.com

Ray-Ban
GENUINE SINCE 1937

**OPTIKA
OPTOTIM**
prepustite nama brigu o vašim očima!

Podgorica
The Capital Plaza
+382 20 671 106
tcp@optotim.me

Zgrada Maksim
+382 20 228 336
podgorica@optotim.me

Budva
SC TQ Plaza
+382 78 11 99 22
optikabudva@optotim.me

Kotor
SC Karmelija
+382 32 520 433
kotor@optotim.me

Bar
Centar Nova
poslovna zgrada
+382 30 308 061
bar@optotim.me

www.optotim.me

SAVJETI LJEKARA

OSVJEŽITE SVOJA JUTRA

*dr Biljana Savić, specijalista interne medicine i nutricionista
Ordinacija Balans, Nikšić, Mrkošnica br. 1
+382 40 21 38 97; +382 67 26 09 97*

U toku je post. Stavovi su različiti, ali ja mislim da je posna ishrana zdrava, ako je raznovrsna i dobro osmišljena.

Često opterećujemo svoj jedini organizam nepotrebno velikim količinama šećera, masti, crvenog mesa, bijelog brašna, industrijski prerađene hrane. Zato je dobro „odmoriti ga“ povremeno. Radi „čistijeg tela i čistijih misli“. Da li će to biti kada vi želite ili kako je neko drugi propisao – izbor je na vama.

Moguće da grijesim, ali imam utisak da je najčešći model posta: hleb i džem za doručak, pomfrit za ručak i konzerva tunjevine za večeru. Mislim, može i to ponekad, ali toliko je mogućnosti na raspolaganju. Naoružajte se varjačom, zaštite keceljom i krenite u osvajanje novih ukusa.

Možemo malo da se osvrnemo i obratimo pažnju na ishranu iz naše ne tako davne tradicije. Ona obiluje čistim i zdravim namirnicama.

Žitarice, kao baza: pšenica, ječam, ovas, raž, proso i pridruženi članovi kukuruz i heljda. Od njih se proizvode brašna za hleb, proju i druge ukusne zdrave specijalitete. Od njih mogu da se kuvaju kaše, koje uz neke dodatke predstavljaju fantastično pogonsko gorivo za naš organizam. Takođe su žitarice dobitna kombinacija sa mahunarkama, kao nezamenjiv izvor proteina kao gradivnih elemenata. Od mahunarki su nam na raspolaganju: pasulj, bob, grašak, sočivo, naut, soja.

Vrlo važan momenat – lokalno sezonsko povrće, što češće, u znatnim količinama: kupus, kelj, keleraba, prokelj, karfiol,

brokoli, luk, praziluk, šargarepa, rotkva, cvekla. Ima ga toliko da može da da ogroman broj različitih kombinacija. U sirovom obliku, termički obrađeno ili kao salate iz domaće turšije koje su pri kraju, a polako počinje i da se javlja svježe maldo povrće (i njega treba uzimati umjereno).

Ako ste za ribu, neka bude svježa ili makar smrznuta, spremljena u foliji ili na pari, rijetko pržena, a što rjeđe ona iz konzerve.

Nemojte da uživate štapiće, ribice, posni kupovni keks. Uzmite voće, suvo voće ili orašaste plodove – lješnik, badem, orah. To su riznice vitamina i minerala, a suvo voće zahvaljujući svojim koncentrisanim šećerima ima moć da zadovolji potrebu za slatkišima.

Ako ste se odlučili na ovaj korak, dajte otkaz gaziranim i ostalim sokovima sa puno šećera, kao i alkoholnim pićima. Cijedite sebi svježe sokove u koje ćete da dodate malo đumbira, da vas zagrije i podigne vam energiju.

Post, detoksifikacija, veganska ishrana, specijalni tretman – zovite kako hoćete, ali slobodno uplivajte u te vode i napravite veliko spremanje svog organizma. Svježe tijelo i bistar um – to je ono što možete da očekujete.

Bilo da postite ili ne, uvijek možete da pripremite frape u različitim varijantama. Tako se to zvalo kad sam bila dijete. Sada je moderno da se kaže smoothie. Nešto što ima finu svilenkastu strukturu i ukus uživanja.

Da biste napravili ovaj doručak ili užinu, potrebni su vam blender, nekoliko sastojaka i 5 – 10 minuta.

Tradicionalna voćna varijanta: 1 banana, 2 šolje bobičavog voća (maline, kupine, borovnice, ribizle – svježe ili smrznute), 1 kivi, 4 kašićice meda, 4 kašike jogurta od obranog mlijeka ili biljno mlijeko (pirinčano, sojino, ovoseno, bademovo itd); sve se blenda dok se ne dobije glatka smjesa.

Često se pojavi u mojoj kuhinji: 1 banana, trećina šolje badema i / ili lješnika, 3 kašike višanja ili crvenog bobičavog voća (najlepše je kad se pomiješa), pola šolje biljnog mlijeka, 1 kašika kikiriki putera.

Ako u sebi imate malo avanturističkog duha: 1 banana, šolja vode ili biljnog mlijeka, pola šolje bobičavog voća, 1 – 2 lista kelja ili šaka spanača, trećina šolje badema ili lješnika, 1 kašićica meda ili favorovog sirupa.

Ako ste otvoreni prema novim stvarima u životu: 1 – 2 šolje kupusa, 1 banana, pola šolje badema, 7 urmi bez koštice, 1 kašićica favorovog sirupa ili meda, 2 kašićice kakaa u prahu, 1 čaša vode, 7 kockica leda.

Zelena salata, a nije „salata“: 1 šolja bobičavog voća, 2 banane, pola glavice salate, 1,5 čaša vode.

Ako ste sveobuhvatna ličnost i to očekujete i od svog obroka: 1 – 2 banane (može smrznute, a ne mora), šaka bobičavog voća, dvije šake mladog spanača, sok od polovine limuna, 2 urme bez koštice, pola šolje sirovog indijskog oraha (može i badem ili lješnik), 3 kašike susama i 1 kašika lanenog sjemena .

Multivitamin (pod tim nazivom „podmećem“ svojoj djeci nešto što ne bi popili ili pojeli kada bi znali sastav): 1 mrkva, 4 cvijeta brokolija, 2 šake spanača, 1 isječena jabuka, 2 oljuštene isječene narandže; gustina napitka prilagodi se uz pomoć soka od narandže.

Koji god sastav da odaberete, ili, pak, iskreirate nešto samostalno, procedura je takva da sve sastojke stavite u blender i miksite dok ne dobijete finu glatku strukturu. Sastojci su , naravno, varijabilni prema ukusu i onome što vam se zadesilo u kuhinji. Kada pravite frape sa zelenim lisnatim povrćem, koristite šta u tom trenutku imate: spnač, blitva, kelj, raštan, zelena salata – to su sve paralele.

Osvježite jutro i osjetite kako sa svakim gutljajem raste vaša energija!

MUDRE MISLI

tanja.nikcevic@epcg.com

Možda je istina, možda ne znamo šta imamo dok to ne izgubimo. Ali, možda je istina i da ne znamo šta nam nedostaje, dok to ne nađemo.

Ivo Andrić

Da li bi ljudi mogli biti bolji? Mogli bi, ali niko neće prvi da počne. Svi imaju loša iskustva.

Duško Radović

Kad začutim, okrenem se i odem – to ne znači da si ti pobijedio. To znači da više nijesi vrijedan mog vremena.

Bukowski

Budala uvijek nalazi još veću budalu koja mu se divi.

Nicolas Boileau

...kosa mi se na glavi diže i strašno me ljuti kad vidim da idioti postaju cijenjeni ljudi...

Džoni Štulić

Oni su se smijali meni što sam drugaćiji, a ja sam se smijao njima što su svi isti.

Charles Bukowski

Kad ih natjeraš da te mrze, onda si siguran da dobro radiš svoj posao.

Charles Bukowski

Ne vidimo stvari kakve jesu, vidimo stvari kakvi jesmo.

Anis Nin

...jer duplikati prvi će znati ko je unikat!

Dorđe Balašević

PUTOPISNA REPORTAŽA

KRF (CORFU)

OSTRVO ISTORIJE I MIRISA MEDITERANA (III dio)

Tekst i fotografije: Andrija Kasom

SVAKO PUTOVANJE, OTVARA NOVE VIDIKE, NA NAMA JE DA LI ĆEMO KRENUTI U ISTRAŽIVANJA ILI ĆEMO SE OPRIJEDIJELITI ZA ONO ŠTO NAM TURISTIČKE AGENCIJE SERVIRAJU. UVIIJEK SAM ZA PRVU OPCIJU, IZLEŽAVANJE NA PLAŽAMA MI JE GUBLJENJE VREMENA, KADA ZNAM DA MJESTO U KOJE SAM DOŠAO NUDI BEZBROJ MOGUĆNOSTI ZA AKTIVAN I AVANTURISTIČKI ODMOR. NIKADA MI NIJESU PRIORITETI LUKSUZNI HOTELI, EKSKLUZIVNI RESTORANI... VOLIM DA SE STOPIM SA LOKALNIM STANOVNİŞTВOM, SA MJESTOM NJIHOVOG OKUPLJANJA, ŽELIM DA ŽIVIM ŽIVOT KAO ONI. MNOGO SE TAKVIM PRISTUPOM MOŽE I NAUČITI. OD GRKA SA KRFA SAM NAUČIO DA ŽIVOT TREBA ŽIVJETI LAGANO I OPUŠTENO, BEZ JURNJAVE I TRKE... ONI SE NIJESU PREPUSTILI LUDOM TALASU SAVREMENOG ŽIVOTA, KOJI JE MNOGE ODAVNO ZAPLJUSNUO. JEDNOSTAVNI I OPUŠTENI, NEOPTEREĆENI ARMANIJEM, D@G, SKUPOCJENIM TELEFONIMA, LUKSUZNIM AUTOMOBILIMA... ŽIVE LAGANO, KAO DA IM JE SVO VRIJEME SVIJETA NA RASPOLAGANJU. AKO PRIHVATIMO TAKAV ŽIVOTNI STAV, SVAKI DAN ĆE NAM BITI I LJEPŠI I PRIJATNIJI!

IZMEĐU ZEMLJE I NEBA

Dolaskom na Krf, brzo sam se uvjeroio da su Grci veliki vjernici. Nedjeljom i danima kada se slavi neki Svetac, na ostrvu, osim restorana i suvenirnica, ništa ne radi. Sobzirom da se radi o turističkom mjestu i jeku ljetnje sezone, to mi je bilo neobično, pokazalo mi je još jednu posebnost grčkog naroda i njihovih običaja. To je bio razlog da se uputim u Paleokastricu, zaliv udaljen 24 kilometra od Kerkyre, i posjetim istoimeni, najčuveniji manastir na ostrvu. Paleokastrica je poluostrvo sa šest prelijepih uvala i nalazi se u sjeverozapadnom dijelu ostrva. More je ovde smaragdno zelene boje, nešto hladnije nego na jugu zbog mnogih podvodnih pećina koje su izazovi za roniocu.

Od stajališta za autobuse, koje se nalazi između plaže, prema manastiru, nastavio sam penjanjem krivudavim putem, i svakim novim korakom se zaustavljao, kadrovima koji su mi se ukazivali, nijesam mogao odoljeti. Gledajući sa visina, voda je mijenjala boju, jedan te isti kadar činio mi se drugaćijim, neobičnjim... Nije mi se žurilo, bio sam opijen ljepotom. Stazom su prolazili turisti, pozdravljali smo se kao da smo stari znaci. Do manastira se može doći i autom, semafor reguliše prolaz, a za pješake ima i prečica. Izbjegavao sam ih, želio sam proći cijelu stazu. Približavajući se manastiru, osjetio sam da mi kroz tijelo prolaze čudne »struje«, koje su ulaskom trenutno nestale.

Manastir Paleokastrica sagrađen je davne 1225.godine, današnji izgled interesantne arhitekture, dobio je između XVIII i XIX vijeka. Možda ovo nije najljepši manastir koji sam posjetio, ali svakako je jedan od rijetkih koji je na mene ostavio poseban utisak. Sve mi se dopalo, od položaja na brežuljku, bolje reći litici, jednostavnosti kojom odiše, cvijećem na sve strane, muzejem, radionicom za cijedenje maslina i pravljenju sapuna i drugih suvenira od maslina i maslinovog ulja, do mačaka koje na svakom koraku vidite i rekao bih, uživaju u životu. Manastirski kompleks me je »zarođio«, zaboravio sam na vrijeme koje je neu-mitno teklo. Radoznalost me je tjerala i van njegovih zidina. Prolazeći kroz ograđeni dio, koji čini malu manastirsku ekonomiju sa sitnom živinom, došao sam do vidikovca sa kojeg se pruža jedinstven pogled... Kažu da se sa ovog mjesta vide najljepši zalasci Sunca. Zalazak Sunca nijesam mogao čekati zbog autobusa, na tom mjestu sam obećao sebi da ču i to viđeti, kada se Krfu vratim sopstvenim autom.

GRAD SA DVA IMENA

Opisati sva mjesta koja sam prošao, zauzelo bi previše prostora, to ne bi bio putopis, bio bi turistički vodič. Kassiopi, Sidari, Agios Gordis, Moraitika, Lefkimmi, Kavos...neka ostanu za neki drugi put, dok imam obavezu pisati o jedinstvenom gradu Kerkyra ili Corfu. Stari grad je veoma lijep, pastelnih boja, starovremenskih zgrada, grad pod zaštitom UNESCO-a, u kojem je splet širokih i uskih ulica u kojima možete i da zalutate. Ali, na koju god stranu krenuli, pošto ste na ostrvu, kad tad morate da izbijete na more, a onda samo polako obalom do svog hotela.

Svako jutro odlazeći do Plave ili Zelene autobuske stanice, išao sam različitim ulicama, nikada istim putem. To mi je pomo-glo da ovaj grad upoznam na pravi način. Oronule fasade pojedinih kuća, zgrada...nije-su mi smetale, bile su sakrivene cvijećem. Cvijeću se ukazuje posebna pažnja, svaka bašta, prozor obojeni su najljepšim boja-ma. Šarolikost cvijeća, uske ulice, bezbroj kafića, simpatične suvenirnice, taverne su specifičnosti grada koje se pamte.

Kerkyra ili Corfu je spoj različitih kultura, u njemu su se smjenjivali Vizantijci, Mleci, Francuzi, Turci, Englezi...i svi su ostavili tragove, koji danas čine cjelinu kojoj se čovjek, ukoliko voli starine, mora diviti. U ovom gradu sam osjetio da se nalazim u svom svijetu, starine me oduvijek privlače. Grad nema moderne solitere, svaka nova zgrada koja se radi uklapa se u ambijent i nijednim detaljem ga ne narušava. Šetajući gradom u meni se bezbroj puta javila žal zbog devastiranja naših autentičnih starih mjeseta, kroz glavu mi je često prolazio Pe-trovac, Prčanj...

Dok smo se približavali trajektom gradu, pažnju su mi privukle tvrdave koje dominiraju gradom i došlo je vrijeme da ih obidem. Postoje dvije Stara i Nova, iako su obadvije stare, oni ih zovu ovim imenima. Stara tvrdava je počela da se radi 986.godine u vrijeme Vizantijskog carstva i služila je za odbranu i bila sklonište, kao i karantan za oboljele od zaraznih bolesti. Na prostoru tvrdave je i engleska vojna bolnica u kojoj su se lječili i ranjenici tokom I svjetskog rata. Rado sam htio ući u nju, međutim obilazak nije dozvoljen, ogradena je žicom. Anglikanska crkva St.George je najčudnija koju sam video, ulaskom na plato sa kojeg se pruža pogled na nju, mislio sam da se radi o palati, nijednim detaljem me nije podsjećala na crkvu. Na prostoru tvrdave sve me je privlačilo, zavirio sam u svaki kut. Stari svetionik, kakav nikad nijesam video, na najvišoj tački tvrdave, ostavio je na mene poseban utisak. Sa platoa svetionika pruža se pogled koji osvaja, na koju god stranu da se okrenete videt će jedinstvene slike, a

slika tirkizno i besprekorno čistog mora je najljepša. Nova tvrdava je građena od 1576. do 1645.godine i spojena je podzemnim tunelima sa Starom tvrdavom. Smatra se remek djelom vojne arhitekture, međutim primijetio sam, nije posjećena kao Stara, rijetki je obilaze. U njoj je smješten Muzej ratne mornarice i koristi se za razna kulturna dešavanja. Ono što je čini posebnom su najljepši pogledi na krovove Kerkyre i na Staru tvrdavu.

Kerkyra ima bezbroj muzeja, da se svi obi-du potrebno je dosta vremena, ja ga nije-sam imao. Odlučio sam se za Museum of Asian art of Corfu, preporučio bih ga za posjetiti svima koji odu na Krf. Smješten je u staroj palati, Palace of St.Michael and St.George. Njegova jedinstvena zbirka od 12.000 eksponata smještena je u 15 soba. Posebnu pažnju su mi privukli eksponati grčko-budističke umjetnosti koji pokazuju uticaj Aleksandra Velikog na budističku kulturu Pakistana. U Muzeju nije dozvolje-no fotografisanje.

Nezamislivo je ne prošetati najvećim trgom Esplanade (Spianada) u srcu grada. Smješten između Stare tvrdave i Starog grada, graniči se sa starim kraljevskim dvo-rom (Muzej azijske umjetnosti) i sa kom-plesom »Liston«. Izgradili su ga Francuzi pod Napoleonom sa željom da liči na rue du Rivoli u Parizu. Neki kažu da je Espla-nade najlepše šetalište u Grčkoj, ne znam kako druga izgledaju, ali ovo osvoji čovjeka i budi mu želju da na terasama kafiterija često popije omiljeno piće. Tu je i teren za kriket, jedino mjesto na kojem se kriket igra u Grčkoj, lijepo sređeni parkovi, staja-lište za taksiste, kao i za kočije, ukoliko se grad želi obići sa njima. Mnogo je toga što ovaj kosmopolitanski grad, grad kulturnog središta, čini posebnim, jedinstvenim... Po-stoji mnogo razloga da mu se vratim...

37.

kolo nagradne igre za zaposlene "BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"

SOZ 5 PUTA PO 100 SO 5 PUTA PO 50 EURA

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZAPOSLENIH EPCG (SOZ), I U OVOM KOLU, NAGRADILA PET ZAPOSLENIH SA PO 100 EURA, A SINDIKALNA ORGANIZACIJA EPCG (SO) PET ZAPOSLENIH PO 50 EURA. TRADICIONALNO, LOVĆEN OSIGURANJE AD OBEZBIJEDILO GODIŠNJE OSIGURANJE KUĆE ILI STANA, DOK OPTIKA "OPTOTIM" POKLANJA DVA VAUČERA OD PO 50 EURA ZA KUPOVINU U NJIHOVIM OBJEKTIMA.

DOBITNICI NOVČANE NAGRADE SOZ (100 EURA):

1. Dragoljub Mujović (Region 6)
2. Milovan Nedović (Region 4)
3. Miomir Cmiljanović (TE "Pljevlja")
4. Vojka Ražnatović (Direkcija)
5. Veljko Ročenović (Region 1)

DOBITNICI NOVČANE NAGRADE SO (50 EURA):

1. Rade Raonić (Region 7)
2. Nevenka Miković (FC Distribucija)
3. Vesna Caušević (Direkcija)
4. Senka Gvozdenović (OJ Budva)
5. Miloš Bijelović (HE "Perućica")

NAGRADA LOVĆEN OSIGURANJA A.D. PODGORICA

Ana Terzić (FC Distribucija).

VAUČERE OD 50 EURA ZA KUPOVINU U OPTIKAMA "OPTOTIM" DOBILI SU:

1. Pero Sjekloča (FC Distribucija)
2. Vida Raičević (Direkcija)

KOMISIJA ZA IZVLAČENJE:

Svetlana Gardašević (SOZ), Rajka Banović (SO) i Miodrag Vuković (Direkcija za odnose sa javnošću)

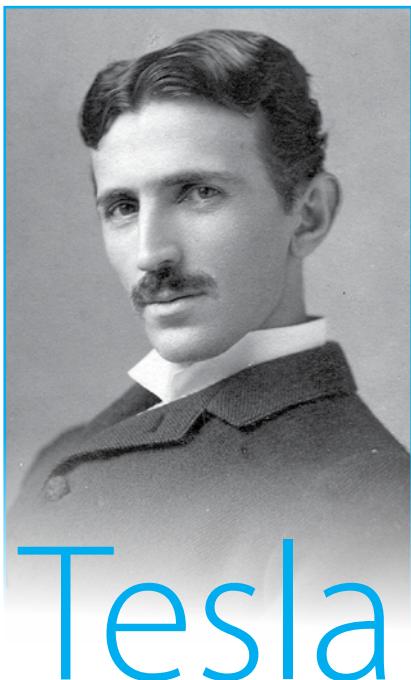
Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učešće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

Koliko kupaca je uvedeno u sistem daljinskog očitavanja u II fazi projekta ugradnje "pametnih brojila"?

Tesla

Dosta vremena Tesla je posvetio rješavanju enigme smrti.

"Bio sam bolestan i iscrpljen groznicom. Odjednom, pomislio sam da, ako moja majka umre dok sam daleko od nje, sigurno je da će mi dati neki znak."

Dva ili tri mjeseca poslije toga bio sam u Londonu gde se diskutovalo o spiritualizmu. Pomiclio sam da su uslovi da se pogleda "iza" vrlo dobri jer je moja majka bila žena posebno obdarena intuicijom.

Čitave noći svako vlakno mog mozga bilo je napeto u iščekivanju, ali ništa se nije desilo do ranog jutra, kada sam zaspao, ili možda zadrijemao i video oblak kako nosi andeoske figure božanske ljepote. Jedna od njih pogledala je prema meni sa ljubavlju i ja prepoznah svoju majku. Prikazanje je polako plovilo kroz sobu i iščezlo, i ja sam naglo bio probuden neopisivo slatkim pjesmama mnogih glasova. U tom momentu, sigurnost koju nikakve riječi ne mogu opisati, ispunila me je i bio sam uvjeren da mi je majka upravo umrla. I to je bila istina."

SKANDINAVKA

Autor: Marko Burić	CG grad u kojem su rode doobile novi dom	Vrsta psa		Industrijs- ka biljka Azot	Prkos	Rimski broj 1000	Dedalov sin (Grč. mit)	Povreda od ranja- vanja
CG glumac, Popović								
				Norveška		"Kenya Airways"		
Oblast				Tunis		"Mothers' Union"		
Morski greben				Mračan Sjeverna polarna oblast				
Pustolovina								
Južno voće								
Složeno slovo								
Američki glumac Džilenski	Lorenčova transfor- macija							
Teniser Niškori				Kotor				
Grad u Engleskoj								

Rješenje skandinavke iz prošlog broja:

K, T, Fog, Bari, Borozan, N, Radjard, HDL, Tila, Fila, O, EL, Koma, Ukus, Sari.

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

ime i prezime _____

poslovna jedinica _____

broj telefona _____

e-mail _____

odgovor _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

ime i prezime _____

poslovna jedinica _____

broj telefona _____

e-mail _____

odgovor _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

38. KOLO NAGRADNE IGRE ZA ZAPOSLENE "BUDI U TOKU - BUDI U IGRI"

BOGAT NAGRADNI FOND

NAGRADNO PITANJE ►

PRAVILA NAGRADNE IGRE:

Priredivač nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagradivanje zaposlenih, osim u Direkciji za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje kupona organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u igri, potrebno je tačno odgovoriti na nagradno pitanje.

KOLIKO
KUPACA JE UVEDENO
U SISTEM DALJINSKOG
OCITAVANJA
U II FAZI PROJEKTA UGRADNJE
"PAMETNIH BROJILA"?

